

**ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ**

**MARTINGALES , Ο ΧΩΡΟΣ L_1 ΚΑΙ Η
Ι ΙΟΤΗΤΑ RADON NIKODYM**

ιπλωματική ιατριβή Μεταπτυχιακού ιπλώματος
Ειδίκευσης

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ

Επιβλέπων : Πετράκης Μίνως , Επίκουρος Καθηγητής

Χανιά
Οκτώβριος 2003

Η εργασία αυτή κατατέθηκε στο Γενικό Τμήμα του Πολυτεχνείου Κρήτης τον Οκτώβριο του 2003 . Επιβλέπων ήταν ο Μ . Πετράκης .

Την επιτροπή αξιολόγησης αποτέλεσαν οι : κ . Ι . Γρυσπολάκης , Καθηγητής και οι κ . . Κανδυλάκης , Μ . Πετράκης , Επίκουροι Καθηγητές .

Περιεχόμενα

Περίληψη	4
Κεφάλαιο 1	
1.1 Εισαγωγή	5
1.2 Θεωρήματα σύγκλισης	8
1.3 Dentable σύνολα και RNP	16
1.4 Quasi-Martingales	26
1.5 Αναπαραστάσιμοι τελεστές	28
Κεφάλαιο 2	
2.1 Ιδιότητες του χώρου $L_1 [0,1]$	33
2.2 Semi-embedding και sign-embedding του L_1	42
Κεφάλαιο 3	
Το Θεώρημα Krein-Milman και η Radon-Nikodym ιδιότητα	49
Βιβλιογραφία	55

Περίληψη

Σκοπός αυτής της πτυχιακής εργασίας είναι η μελέτη των martingales ολοκληρώσιμων κατά Bochner συναρτήσεων . Τα martingales ορίστηκαν πριν από περίπου 30 χρόνια και από τότε αποτελούν όχι μόνο εργαλείο της θεωρίας πιθανοτήτων αλλά χρησιμοποιούνται και για την κατανόηση της δομής των χώρων Banach . Επίσης αναφέρουμε βασικά θεωρήματα σύγκλισης των martingales . Χρησιμοποιώντας αυτά τα θεωρήματα , βλέπουμε την ιδιότητα Radon-Nikodym να μετασχηματίζεται σε μια εσωτερική γεωμετρική ιδιότητα των χώρων Banach . Στη συνέχεια , ορίζουμε το sign-embedding και το semi-embedding στον L_1 , εξετάζοντας πάλι την RNP σχετικά με τα martingales . Τέλος μελετάμε την ύπαρξη ακραίων σημείων ενός κλειστού και κυρτού συνόλου σε ένα χώρο Banach σε σχέση με την Radon-Nikodym και την Krein-Milman ιδιότητα .

Κεφάλαιο 1

1.1 Εισαγωγή

Ορισμός 1

Έστω ότι ο (Ω, Σ, P) είναι ένας χώρος πιθανότητας και ο X ένας χώρος Banach με πλήρωση (Ω, Σ', P') . Μία συνάρτηση $s: \Omega \rightarrow X$ είναι μία απλή συνάρτηση αν η s μπορεί να γραφεί στη μορφή $\sum_{i=1}^n x_i \chi_{A_i}$ για διακεκριμένα $x_i \in X$, $i=1, \dots, n$ και για πεπερασμένη διαμέριση $\{A_i\}_{i=1}^n \in \Sigma$ του Ω . Για κάθε $A \in \Sigma$ και για κάθε απλή συνάρτηση s ορίζουμε το Bochner ολοκλήρωμα της s πάνω στο A ως
$$\int_A s dP = \int \sum_{i=1}^n x_i \chi_{A_i}(A) dP = \sum_{i=1}^n x_i \mu(A \cap A_i).$$

Μία συνάρτηση $f: \Omega \rightarrow X$ ονομάζεται Bochner ολοκληρώσιμη (γράφουμε $f \in L_X^1(\Omega, \Sigma, P)$ ή $L_X^1(P)$) αν υπάρχει ακολουθία $\{s_n: n=1, 2, \dots\}$ απλών συναρτήσεων τέτοια ώστε

1. $\lim_n s_n(\omega) = f(\omega)$ σ. π. και
2. $\lim_n \int_{\Omega} \|f(\omega) - s_n(\omega)\| dP'(\omega) = 0$

Επίσης θα παραθέσουμε άλλον ένα ισοδύναμο ορισμό για το πότε μία συνάρτηση ονομάζεται Bochner ολοκληρώσιμη συνάρτηση.

Ορισμός 2

1. Μία συνάρτηση $f: \Omega \rightarrow X$ ονομάζεται μετρήσιμη αν $f^{-1}(U) \in \Sigma$ για όλα τα ανοιχτά υποσύνολα U του X και αν υπάρχει ένα διαχωρίσιμο υποσύνολο $C \subseteq X$ τέτοια ώστε $f^{-1}(U) \in \Sigma$ και $P\{f \in C\} = 1$
2. Αν η συνάρτηση $f: \Omega \rightarrow X$ είναι μετρήσιμη και ισχύει $\int \|f\| dP < +\infty$ τότε η f ονομάζεται Bochner ολοκληρώσιμη συνάρτηση.

Στη θεωρία των martingales, σημαντικό ρόλο παίζει η conditional expectation μιας συνάρτησης την οποία θα ορίσουμε ευθύς αμέσως:

Ορισμός 3

Έστω B μία σ -υποάλγεβρα της Σ και $f \in L_1(\mu, X)$. Ένα στοιχείο g του $L_1(\mu, X)$ ονομάζεται *conditional expectation* της f σε σχέση με τη B αν η g είναι B -μετρήσιμη και $\int_E g d\mu = \int_E f d\mu \quad \forall E \in B$ και συμβολίζουμε $g = E(f/B)$.

Ορισμός 4 (RNP)

Ένα κλειστό κυρτό και φραγμένο σύνολο C σε ένα χώρο Banach X έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα (RNP) αν ικανοποιεί το παρακάτω:

Έστω (Ω, B) ένας μετρήσιμος χώρος, τ ένα μέτρο με τιμές στο X και μ ένα μέτρο πιθανότητας στον (Ω, B) . Υποθέτουμε ότι $\tau(A)/\mu(A) \in C$ για κάθε $A \in B$ με

$\mu(A) \neq 0$. Τότε υπάρχει μία $f \in L_1(\mu, X)$ τέτοια ώστε

$$\tau(A) = \int_A f(\omega) d\mu(\omega), \quad A \in B. \quad (4.1)$$

Ο χώρος X έχει την RNP αν η μοναδιαία σφαίρα του έχει την RNP.

Επίσης, ένα κλειστό κυρτό υποσύνολο ενός συνόλου που έχει την RNP έχει και αυτό την RNP. Οπότε, κάθε κλειστό φραγμένο και κυρτό σύνολο σε ένα χώρο με την RNP έχει την RNP. Τέλος, η συνάρτηση f στην (4.1) ονομάζεται Radon-Nikodym παράγωγος του τ σε σχέση με το μ και συμβολίζεται με $d\tau/d\mu$.

Το επόμενο λήμμα μας βοηθάει να τεκμηριώσουμε την ύπαρξη της conditional expectation στον $L_1(\mu, X)$.

Λήμμα 5

Έστω B μία σ -υποάλγεβρα της Σ . Τότε η $E(f/B)$ υπάρχει για κάθε $f \in L_1(\mu)(=L_1(\mu, R))$. Επιπλέον, αν $f \in L_p(\mu)(1 \leq p < \infty)$, τότε $\|E(f/B)\|_p \leq \|f\|_p$.

Ένα σχόλιο για το παραπάνω λήμμα είναι το εξής: Αν ο X έχει την RNP, τα παραπάνω ισχύουν και για τον $L_p(\mu, X)$ αντί για τον $L_p(\mu)$. Το ίδιο συμβαίνει και αν ο X δεν έχει την RNP. ηλαδή:

Θεώρημα 6 [DU]

Έστω B μια σ -υποάλγεβρα της Σ . Τότε η $E(f/B)$ υπάρχει για κάθε $f \in L_1(\mu, X)$. Επίσης αν $f \in L_p(\mu, X)(1 \leq p < \infty)$, τότε $\|E(f/B)\|_p \leq \|f\|_p$.

Απόδειξη

Έστω $f = \sum_{i=1}^n x_i \chi_{E_i}$ με $x_i \in X, E_i \in \Sigma$ και $E_i \cap E_j = \emptyset$ για $i \neq j$, μια απλή συνάρτηση στον $L_p(\mu, X)$ ($1 \leq p < \infty$). Ορίζουμε την $E(f/B)$ ως

$$E(f/B) = \sum_{i=1}^n x_i E(\chi_{E_i}/B)$$

όπου $E(\chi_E/B)$ είναι η conditional expectation της $\chi_E \in L_p(\mu, \mathbb{R})$ της οποίας η ύπαρξη έχει διασφαλιστεί από το Λήμμα 5.

Επιπλέον, έχουμε

$$\begin{aligned} \|E(f/B)\|_p &= \left(\int_{\Omega} \|E(f/B)\|^p d\mu \right)^{1/p} \leq \left(\int_{\Omega} \left(\sum_{i=1}^n \|x_i\| E(\chi_{E_i}/B)^p d\mu \right)^{1/p} \right) \\ &= \left(\int_{\Omega} E \left(\sum_{i=1}^n \|x_i\| \chi_{E_i} / B \right)^p d\mu \right)^{1/p} \\ &\leq \left\| \sum_{i=1}^n \|x_i\| \chi_{E_i} \right\|_p \quad (\text{από το Λήμμα 5}) \\ &= \left(\int_{\Omega} \|f\|^p d\mu \right)^{1/p} = \|f\|_p . \quad \square \end{aligned}$$

Επειδή λοιπόν ορίσαμε την conditional expectation μπορούμε να συνεχίσουμε ξεκινώντας, από τον ορισμό του martingale :

Ορισμός 7

Έστω $\{\Sigma_n\}_{n=1}^{\infty}$ μία αύξουσα ακολουθία από σ -υποάλγεβρες της Σ . Ένα martingale είναι μία ακολουθία $\{M_n\}_{n=1}^{\infty}$ από Bochner ολοκληρώσιμες συναρτήσεις $M_n : \Omega \rightarrow X$ τέτοιες ώστε

- i) Οι M_n είναι μετρήσιμες συναρτήσεις σε σχέση με τη Σ_n
- ii) $E(M_{n+1} | \Sigma_n) = M_n \quad \forall n \in \mathbb{N}$

έντρα

Ένα άπειρο δέντρο J στον X είναι μία ακολουθία (x_n) στον X με την ιδιότητα $x_n = \frac{x_{2n} + x_{2n+1}}{2}$ για όλα τα $n \geq 1$.

Τώρα θα δούμε ένα δέντρο $J = (x_n)$ ως ένα martingale στον $L_1([0,1], X)$. Έστω λοιπόν μ το μέτρο Lebesgue και $f_1 = x_1 \chi_{[0,1]}$,

$f_2 = x_2 \chi_{\left[0, \frac{1}{2}\right)} + x_3 \chi_{\left[\frac{1}{2}, 1\right)}$ και $f_k = \sum_{i=2^{k-1}}^{2^k-1} x_i \chi_{I_{k,i}}$, όπου $I_{k,i} = \left[\left(\frac{i-2^{k-1}}{2^{k-1}} \right), \left(\frac{i-2^{k-1}+1}{2^{k-1}} \right) \right)$ για $i = 2^{k-1}, 2^{k-1}+1, \dots, 2^k-1$ για $k \geq 1$.

Οπότε εύκολα βλέπουμε ότι $\int_{[0,1)} f_1 d\mu = \int_{[0,1)} f_2 d\mu$ Επειδή $\frac{\chi_2 + \chi_3}{2} = \chi_1$.

Εντελώς όμοια έχουμε ότι $\int_{I_{k,i}} f_{k+1} d\mu = \int_{I_{k,i}} f_k d\mu$, για κάθε $i = 2^{k-1}, \dots, 2^k-1$ και

$k \geq 1$. Έτσι αν η B_0 είναι η τετριμμένη σ-άλγεβρα που περιέχει το $\emptyset$ και το $[0,1)$ και B_k είναι η πεπερασμένη σ-άλγεβρα που παράγεται από τα $\{I_{k,i}, i = 2^{k-1}, 2^{k-1}+1, \dots, 2^k-1\}$, $k \geq 1$, τότε το (f_k, B_k) είναι ένα martingale στον $L_1([0,1), X)$.

1.2 Θεωρήματα σύγκλισης

Ορισμός 8

α) Ένα διανυσματικό μέτρο είναι μια απεικόνιση $m: \Sigma \rightarrow X$ τέτοια ώστε

$$m\left(\bigcup_{n=1}^{\infty} A_n\right) = \sum_{n=1}^{\infty} m(A_n) = \lim_{N \rightarrow \infty} \sum_{n=1}^N m(A_n)$$

για όλα τα ζένα ανά δύο υποσύνολα $\{A_n : n \in \mathbb{N}\} \subseteq \Sigma$.

β) Ένα διανυσματικό μέτρο $m: \Sigma \rightarrow X$ θα λέγεται φραγμένης κόμανσης αν

$$\sup_j \sum_i \|m(E_i)\| < \infty$$

για όλες τις πεπερασμένες διαμερίσεις j του Ω στη Σ .

Μία σημαντική ιδιότητα ενός martingale $(f_n, B_n, n \in \mathbb{N})$ στον $L_p(\mu, X)$ ($1 \leq p < \infty$) είναι ότι, αν $E \in \bigcup_n B_n$, τότε το όριο $\lim_n \int_E f_n d\mu$ υπάρχει και είναι ίσο με $F(E)$, η δε απεικόνιση $E \rightarrow F(E)$ είναι ένα διανυσματικό μέτρο.

Για να το δούμε αυτό, έστω $E \in \bigcup_n B_n$. Επειδή η $(B_n, n \in \mathbb{N})$ είναι μία μονότονη αύξουσα ακολουθία από σ-υποάλγεβρες, υπάρχει $n_1 \in \mathbb{N}$ τέτοιο ώστε $E \in B_{n_1}$ για κάθε $n \geq n_1$. Συνεπώς για $n \geq n_1$ έχουμε $\int_E f_n d\mu = \int_E (f_n / B_{n_1}) d\mu = \int_E f_{n_1} d\mu$.

Ας εξετάσουμε τώρα διάφορες έννοιες σύγκλισης των martingales.

Θεώρημα 9

Ένα martingale $(f_n, \mathcal{B}_n, n \in \mathbb{N})$ στον $L_p(\mu, X)$ συγκλίνει στην $L_p(\mu, X)$ -νόρμα αν και μόνο αν υπάρχει $f \in L_p(\mu, X)$ τέτοιο ώστε για κάθε $E \in \bigcup_n \mathcal{B}_n$ να έχουμε

$$\lim_n \int_E f_n d\mu = F(E) = \int_E f d\mu .$$

Το επόμενο πόρισμα στην ουσία είναι το παραπάνω θεώρημα σε πιο απλή μορφή

Πόρισμα 10

Ένα martingale $(f_n, \mathcal{B}_n, n \in \mathbb{N})$ στον $L_p(\mu, X)$ ($1 \leq p < \infty$) συγκλίνει στην $L_p(\mu, X)$ -νόρμα αν και μόνο αν $\exists f \in L_p(\mu, X)$ τέτοια ώστε $E(f/\mathcal{B}_n) = f_n$ για κάθε $n \in \mathbb{N}$.

Ορισμός 11

Ένα martingale $(f_n, \mathcal{B}_n, n \in \mathbb{N})$ στον $L_1(\mu, X)$ είναι ομοιόμορφα ολοκληρώσιμο αν

$$\lim_{\mu(E) \rightarrow 0, E \in \mathcal{B}_n} \int_E \|f_n\| d\mu = 0$$

ομοιόμορφα στο $n \in \mathbb{N}$.

Πόρισμα 12

Έστω ότι ο X έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα, $1 \leq p < \infty$ και $(f_n, \mathcal{B}_n, n \in \mathbb{N})$ είναι ένα martingale στον $L_p(\mu, X)$. Τότε το $\lim_n f_n$ υπάρχει στην $L_p(\mu, X)$ -νόρμα αν και μόνο αν

- i) $\sup_n \|f_n\|_1 < \infty$ και $(f_n, \mathcal{B}_n, n \in \mathbb{N})$ ομοιόμορφα ολοκληρώσιμο αν $p=1$, ή
- ii) $\sup_n \|f_n\|_p < \infty$ αν $1 < p < \infty$.

Το προηγούμενο πόρισμα έχει και αντίστροφο το οποίο "δένει" τη σύγκλιση του martingale με την Radon-Nikodym ιδιότητα. Αυτό είναι το εξής θεώρημα :

Θεώρημα 13

Έστω X χώρος Banach τέτοιος ώστε για κάθε πεπερασμένο μετρήσιμο χώρο (Ω, Σ, μ) , κάθε φραγμένο ομοιόμορφα ολοκληρώσιμο martingale στον $L_1(\mu, X)$ συγκλίνει στην $L_1(\mu, X)$ -νόρμα. Τότε ο X έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα.

Ένα πολύ σημαντικό θεώρημα είναι το παρακάτω :

Θεώρημα 14 (Levy)

Έστω (Ω, F, P) ένας χώρος πιθανότητας, X χώρος Banach και $f : \Omega \rightarrow X$ Bochner ολοκληρώσιμη συνάρτηση. Έστω $F_1 \subset F_2 \subset \dots \subset F$ μια αύξουσα ακολουθία από σ -υποάλγεβρες των οποίων η ένωση παράγει την F (δηλαδή, η μικρότερη σ -άλγεβρα που περιέχει την $\bigcup_{n=1}^{\infty} F_n$ είναι η F). Έστω $f_n = E(f / F_n)$. Τότε

$$\lim_n f_n(\omega) = f(\omega) \text{ και } \lim_n \|f_n - f\|_1 = 0.$$

Μια σημαντική ανισότητα για την απόδειξη είναι η maximal inequality την οποία αναφέρουμε:

MAXIMAL INEQUALITY 15 [RB]

Έστω (Ω, F, P) και $F_n, n=1,2,\dots$ όπως στο προηγούμενο θεώρημα.. Επίσης, έστω $\{h_n : n=1,2,\dots\}$ μια ακολουθία μη-αρνητικών $L_1(\Omega, F, P)$ συναρτήσεων για τις οποίες ισχύει:

A) η h_j είναι F_j -μετρήσιμη

B) $\int_A h_i dp \leq \int_A h_n$ για $i \leq n$ και $A \in F_i$, και

Γ) $\sup_n \int_{\Omega} h_j dp < \infty$

Τότε για κάθε $c > 0$ έχουμε

$$P\{\omega \in \Omega : \sup_j h_j(\omega) > c\} \leq \frac{1}{c} \sup_j \int_A h_n dp.$$

Απόδειξη

Παίρνουμε $n > 0$. Έστω $A_1 = \{\omega \in \Omega : h_1(\omega) > c\}$ και

$A_i = \{\omega \in \Omega : h_1(\omega) \leq c, \dots, h_{i-1}(\omega) \leq c, h_i(\omega) > c\}$ για $2 \leq i \leq n$. Παρατηρούμε ότι $A_i \in F_i$ για $i=1, \dots, n$ και $A_i \cap A_j = \emptyset$ για $i \neq j$. Οπότε έχουμε:

$$\begin{aligned} cP\{\omega : \sup_{j \leq n} h_j(\omega) > c\} &= cP\left(\bigcup_{i=1}^n A_i\right) = \sum_{i=1}^n cP(A_i) \leq \sum_{i=1}^n \int_{A_i} h_i dp \\ &\leq \sum_{i=1}^n \int_{A_i} h_n dp \leq \int_{\Omega} h_n dp \leq \sup_j \int_{\Omega} h_j dp. \text{ Συνεπώς} \end{aligned}$$

$$P(\omega : \sup_{j \leq n} h_j(\omega) > c) \leq \frac{1}{c} \sup_j \int_{\Omega} h_j dp,$$

και αν πάρουμε το όριο καθώς το $n \rightarrow \infty$ έχουμε αυτό που θέλουμε να αποδείξουμε.

Τώρα μπορούμε να προχωρήσουμε στην απόδειξη του θεωρήματος .

Απόδειξη του Θεωρήματος Levy [RB]

Για κάθε $f \in L^1_X(\Omega, F, P)$ ορίζουμε ως f_n τη συνάρτηση $E(f/F_n)$ και έστω G το σύνολο των $f \in L^1_X(\Omega, F, P)$ που ικανοποιούν

A) $\|f_n(\omega) - f(\omega)\| \rightarrow 0$ όταν το $n \rightarrow \infty$, και

B) $\|f_n - f\|_1 \rightarrow 0$ όταν $n \rightarrow \infty$.

Θα αποδείξουμε ότι το G είναι πυκνό και κλειστό στον $L^1_X(P)$.

1) Το G είναι πυκνό στον $L^1_X(P)$: Αν $f \in L^1_X(\Omega, F_n, P)$ για κάποιο n , τότε

$$E(f/F_k) = f \text{ για κάθε } k \geq n \text{ όποτε } f \in G. \text{ ηλαδή, } F \supset \bigcup_{n=1}^{\infty} L^1_X(\Omega, F_n, P).$$

Ειδικότερα, $\chi_{X_A} \in F$ για $A \in \bigcup_{n=1}^{\infty} F_n$ $\chi \in X$ και επειδή η $\bigcup_{n=1}^{\infty} F_n$ είναι πυκνή στο F ,

κάθε χ_{X_B} ($x \in X, B \in F$) είναι μια καλή προσέγγιση στον $L^1_X(\Omega, F, P)$ από στοιχεία του G . Παρατηρούμε ότι το G είναι γραμμικός χώρος ο οποίος περιέχει ένα πυκνό υποσύνολο από απλές συναρτήσεις. Επειδή το σύνολο των απλών συναρτήσεων είναι πυκνό στον $L^1_X(P)$ και το G είναι επίσης πυκνό στον $L^1_X(P)$.

2) Το G είναι κλειστό στο $L^1_X(\Omega, F, P)$: Υποθέτουμε ότι η f είναι στην κλειστή θήκη

του F . οθέντος $\varepsilon > 0$ και $\delta > 0$ βρίσκουμε $g \in F$ με $\|f - g\|_1 < \frac{1}{2}\varepsilon\delta$ και έστω

$g_n = E(g/F_n)$. Για σχεδόν όλα τα $\omega \in \Omega$ έχουμε

$$\|f_n(\omega) - f_k(\omega)\| = \|f_n(\omega) - f_k(\omega) + g_n(\omega) - g_n(\omega) + g_k(\omega) - g_k(\omega)\|$$

$$\leq \|g_n(\omega) - g_k(\omega)\| + \|(f_n - g_n)(\omega) - (f_k - g_k)(\omega)\| \tag{1}$$

$$\leq \|g_n(\omega) - g_k(\omega)\| + \|E(f - g/F_n)(\omega)\| + \|E(f - g/F_k)(\omega)\|$$

$$\leq \|g_n(\omega) - g_k(\omega)\| + 2 \sup_j E(\|f - g\|/F_j)(\omega).$$

Έστω τώρα $h_j(\omega) = E(\|f - g\|/F_j)(\omega)$. Από την (1) και από το γεγονός ότι $g \in F$ έχουμε

$$\lim_{n,k \rightarrow \infty} \sup \|f_n(\omega) - f_k(\omega)\| \leq 2 \sup_j h_j(\omega) \tag{2}$$

Σημειώνουμε εδώ ότι οι $\{h_j : j = 1, 2, \dots\}$ ικανοποιούν τις συνθήκες της maximal inequality (επίσης στη maximal inequality μπορούμε στο B) να αντικαταστήσουμε το $\leq$ με $=$).

Από την (2) έχουμε

$$P\left\{\omega : \lim_{n,k \rightarrow \infty} \sup \|f_n(\omega) - f_k(\omega)\| < \varepsilon\right\} \leq P\left\{\omega : 2 \sup_j h_j(\omega) > \varepsilon\right\}$$

$$\leq \frac{2}{\varepsilon} \sup_j \|h_j\|_1 = \frac{2}{\varepsilon} \sup_j \int_{\Omega} \|f(\omega) - g(\omega)\| dP(\omega) = \frac{2}{\varepsilon} \|f - g\|_1 < \delta.$$

Επειδή τα ε, δ είναι αυθαίρετα, το όριο $\lim_n f_n(\omega) = \widehat{f(\omega)}$ υπάρχει.

Επίσης, έστω $\varepsilon > 0$. Μπορούμε να βρούμε μια συνάρτηση $g \in L^1_X(\Omega, F_N, P)$ για κάποια N τέτοια ώστε $\|f - g\|_1 < \frac{\varepsilon}{2}$. Για $n \geq N$ έχουμε

$$\begin{aligned} \|f - f_n\|_1 &= \|f - f_n + g - g + g_n - g_n\|_1 \leq \|f - g\|_1 + \|g - g_n\|_1 + \|g_n - f_n\|_1 \\ &= \|f - g\|_1 + \|g - E(g/F_n)\|_1 + \|E(g - f/F_n)\|_1 < \frac{\varepsilon}{2} + 0 + \|g - f\|_1 < \varepsilon, \end{aligned}$$

οπότε $\lim_n \|f - f_n\|_1 = 0$. Άρα επειδή κάποια υπακολουθία της f_n συγκλίνει σχεδόν παντού στην f θα έχουμε $f(\omega) = \lim_i f_{n_i}(\omega) = \widehat{f(\omega)} = \lim_n f_n(\omega)$. $\square$

Θεώρημα 16

Ένα martingale που συγκλίνει στον $L_1(\mu, X)$, συγκλίνει και στο $L_1(\mu, X)$ -όριο του σχεδόν παντού.

Το επόμενο θεώρημα είναι ίσως από τα πιο σημαντικά θεωρήματα της θεωρίας μέτρου. Ας δούμε όμως πρώτα μερικούς πολύ χρήσιμους ορισμούς:

Ορισμοί 17 [Ru]

Έστω μ ένα θετικό μέτρο σε μια σ -άλγεβρα Σ και έστω λ ένα αυθαίρετο μέτρο στη Σ (μπορεί να είναι θετικό ή μιγαδικό).

Ορίζουμε το λ ως απόλυτα συνεχές σε σχέση με το μ και γράφουμε $\lambda \ll \mu$ αν $\lambda(E) = 0$ για κάθε $E \in \Sigma$ για το οποίο $\mu(E) = 0$.

Αν υπάρχει ένα σύνολο $A \in \Sigma$ τέτοιο ώστε $\lambda(E) = \lambda(A \cap E) \quad \forall E \in \Sigma$, τότε λέμε ότι το λ είναι concentrated στο A . Τέλος, έστω λ_1 και λ_2 μέτρα στην Σ και υποθέτουμε ότι υπάρχει ένα ζευγάρι ξένων συνόλων A και B τέτοια ώστε το λ_1 να είναι concentrated στο A και το λ_2 είναι concentrated στο B . Τότε λέμε ότι τα λ_1 και λ_2 είναι mutually singular και συμβολίζουμε $\lambda_1 \perp \lambda_2$.

Μερικές απλές ιδιότητες είναι οι εξής:

Πρόταση 18

Υποθέτουμε ότι $\mu, \lambda, \lambda_1, \lambda_2$ είναι μέτρα σε μια σ -άλγεβρα Σ και το μ είναι θετικό.
A) Αν το λ είναι concentrated στο A , το ίδιο ισχύει και για το $|\lambda|$.

- B) Αν $\lambda_1 \perp \lambda_2$, τότε $|\lambda_1| \perp |\lambda_2|$.
- Γ) Αν $\lambda_1 \perp \mu$ και $\lambda_2 \perp \mu$, τότε $\lambda_1 + \lambda_2 \perp \mu$.
) Αν $\lambda_1 \ll \mu$ και $\lambda_2 \ll \mu$, τότε $\lambda_1 + \lambda_2 \ll \mu$.
- Ε) Αν $\lambda \ll \mu$, τότε $|\lambda| \ll \mu$.
- Στ) Αν $\lambda_1 \ll \mu$ και $\lambda_2 \perp \mu$, τότε $\lambda_1 \perp \lambda_2$.
- Η) Αν $\lambda \ll \mu$ και $\lambda \perp \mu$, τότε $\lambda = 0$.

Θεώρημα 19 (Lebesgue-Radon-Nikodym)

Εστω μ και λ θετικά φραγμένα μέτρα σε μια σ-άλγεβρα Σ υποσυνόλων του X .
 Τότε

α) Υπάρχει ένα μοναδικό ζευγάρι μέτρων λ_α και λ_s στη Σ τέτοιο ώστε

$$\lambda = \lambda_\alpha + \lambda_s, \quad \lambda_\alpha \ll \mu, \quad \lambda_s \perp \mu \quad (1)$$

Τα παραπάνω μέτρα είναι θετικά και $\lambda_\alpha \perp \lambda_s$.

β) Υπάρχει $h \in L_1(\mu)$ τέτοια ώστε $\lambda_\alpha(E) = \int_E h d\mu$ για κάθε $E \in \Sigma$. (2)

Το ζευγάρι $(\lambda_\alpha, \lambda_s)$ ονομάζεται *Lebesgue διάσπαση* του λ σε σχέση με το μ . Το β) είναι γνωστό ως το θεώρημα *Radon-Nikodym*.

Απόδειξη [Ru]

Θέτω $\phi = \lambda + \mu$. Τότε το ϕ είναι ένα θετικό και φραγμένο μέτρο στην Σ . Ο ορισμός του αθροίσματος δυο μέτρων μας δείχνει ότι

$$\int_X f d\phi = \int_X f d\lambda + \int_X f d\mu \quad (3)$$

για $f = X_E$. Εύκολα βλέπουμε ότι η ίδια σχέση ισχύει για κάθε απλή συνάρτηση f όπως και για κάθε μη αρνητική μετρήσιμη συνάρτηση f . Αν $f \in L_2(\phi)$, από την ανισότητα Schwarz έχουμε

$$\left| \int_X f d\lambda \right| \leq \int_X |f| d\lambda \leq \int_X |f| d\phi \leq \left\{ \int_X |f|^2 d\phi \right\}^{\frac{1}{2}} \{\phi(X)\}^{\frac{1}{2}}.$$

Επειδή $\phi(X) < \infty$, η απεικόνιση

$$f \rightarrow \int_X f d\lambda \quad (4)$$

είναι ένα φραγμένο γραμμικό συναρτησοειδές στον $L_2(\phi)$. Ξέρουμε ότι κάθε φραγμένο γραμμικό συναρτησοειδές σε ένα χώρο Hilbert H δίνεται από ένα στοιχείο του H , οπότε υπάρχει μια $g \in L_2(\phi)$ τέτοια ώστε

$$\int_X f d\lambda = \int_X f g d\phi \quad (f \in L_2(\phi)). \quad (5)$$

Θέτουμε $f = X_E$ στην (5) με $E \in \Sigma$ και $\phi(E) > 0$. Τότε το αριστερό μέλος της (5) είναι το $\lambda(E)$. Επειδή $0 \leq \lambda \leq \phi$ έχουμε

$$0 \leq \frac{1}{\phi(E)} \int_E g d\phi \leq 1 \quad (6)$$

Έτσι $g(x) \in [0,1]$ για σχεδόν όλα τα x (σε σχέση με την ϕ). Θα υποθέσουμε ότι $0 \leq g(x) \leq 1$ για κάθε $x \in X$, χωρίς να επηρεάσουμε την (5), και την ξαναγράφουμε ως ακολούθως

$$\int_X (1-g) f d\lambda = \int_X f g d\mu \quad (f \in L_2(\phi)) \quad (7)$$

Θέτουμε

$$A = \{x : 0 \leq g(x) < 1\}, B = \{x : g(x) = 1\} \quad (8)$$

και για $E \in \Sigma$ ορίζουμε

$$\lambda_a(E) = \lambda(A \cap E), \lambda_s(E) = \lambda(B \cap E). \quad (9)$$

Αν στην (7) πάρουμε $f = X_B$, βλέπουμε ότι $\mu(B) = 0$. Οπότε $\lambda_s \perp \mu$. Επειδή η g είναι φραγμένη, η (7) ισχύει αν αντικαταστήσουμε την f με $(1+g+\dots+g^n)X_E$ για $n=1,2,3,\dots$ και $E \in \Sigma$. Τότε θα έχουμε

$$\int_E (1-g^{n+1}) d\lambda = \int_E g(1+g+\dots+g^n) d\mu. \quad (10)$$

Σε κάθε σημείο x του B , $g(x) = 1$, οπότε $1-g^{n+1}(x) = 0$. Σε κάθε σημείο x του A , $g^{n+1}(x) \rightarrow 0$ μονότονα άρα το αριστερό μέλος της (10) συγκλίνει στο

$\lambda(A \cap E) = \lambda_a(E)$ όταν το $n \rightarrow \infty$.

Το ολοκλήρωμα του δεξιού μέλους της (10) αυξάνει μονότονα σε ένα μη αρνητικό μετρήσιμο όριο h οπότε το θεώρημα μονότονης σύγκλισης μας δείχνει ότι το δεξί μέλος τείνει στο $\int_E h d\mu$ καθώς το $n \rightarrow \infty$.

Έτσι δείξαμε ότι η (2) ισχύει για κάθε $E \in \Sigma$. Παίρνοντας $E = X$, βλέπουμε ότι $h \in L_1(\mu)$ επειδή $\lambda_a(X) < \infty$. Τελικά από τη (2) έχουμε ότι $\lambda_a \ll \mu$ και η απόδειξη ολοκληρώθηκε. $\square$

Θεώρημα 20 (MARTINGALE POINTWISE CONVERGENCE THEOREM)

Έστω (f_n, B_n) ένα $L_1(\mu, X)$ -φραγμένο martingale. Υποθέτουμε ότι

$F(E) = \lim_n \int_E f_n d\mu$ για $E \in \bigcup_n B_n$, και $F = G + H$, $|G| \ll \mu$, $|H| \perp \mu$ η διάσπαση

Lebesgue του F σε σχέση με το μ . Τότε το $\lim_n f_n$ υπάρχει σχεδόν παντού αν και μόνο αν το G έχει μια $L_1(\mu, X)$ -Radon Nikodym παράγωγο g .

Σε αυτή την περίπτωση έχουμε $\lim_n f_n = E\left(g/\sigma\left(\bigcup_n B_n\right)\right)$, όπου $\sigma\left(\bigcup_n B_n\right)$ είναι η σ-

άλγεβρα που παράγεται από την $\bigcup_n B_n$.

Για την απόδειξη θα χρειαστούμε το παρακάτω λήμμα το οποίο αποτελεί μια παραλλαγή της maximal inequality την οποία έχουμε αναφέρει νωρίτερα. (Για την απόδειξη του παραπέμπουμε στο βιβλίο [DU]).

Λήμμα 20.1 (MAXIMAL LEMMA)

Έστω (f_n, B_n) ένα martingale στον $L_1(\mu, X)$ και έστω $\delta > 0$.

Αν $S_\delta = \{\omega : \sup_n \|f_n(\omega)\| > \delta\}$, τότε

$$\limsup_n \int_{S_\delta} (\|f_n\| - \delta) d\mu \geq 0.$$

Συνεπώς

$$\mu(\{\omega : \sup_n \|f_n(\omega)\| > \delta\}) \leq \frac{1}{\delta} \sup_n \|f_n\|_1$$

Απόδειξη (Θεωρήματος 20)

Θα θεωρήσουμε ότι $\Sigma = \sigma\left(\bigcup_{n=1}^{\infty} B_n\right)$. Έστω $g \in L_1(\mu, X)$ η Radon-Nikodym παράγωγος του G σε σχέση με το μ και ορίζω $g_n = E(g/B_n)$. Τότε το (g_n, B_n) είναι ένα $L_1(\mu, X)$ -φραγμένο martingale το οποίο συγκλίνει στην g και στην $L_1(\mu, X)$ -νόρμα. Επίσης θεωρούμε $h_n = f_n - g_n$. Τότε το (h_n, B_n) είναι ένα $L_1(\mu, X)$ -φραγμένο martingale. Αν μπορούσαμε να δείξουμε ότι $\lim_n h_n = 0$ τότε η απόδειξη θα έχει ολοκληρωθεί.

Έστω λοιπόν $E \in B_n$. Τότε

$$G(E) + H(E) = F(E) = \int_E f_n d\mu = \int_E g_n d\mu = \int_E h_n d\mu = G(E) + \int_E h_n d\mu.$$

Οπότε $H(E) = \int_E h_n d\mu$ για κάθε $E \in B_n$. Όμως τα μ και $|H|$ είναι singular μέτρα

πάνω στην άλγεβρα που παράγεται από την $\bigcup_n B_n$. Συνεπώς, αν $\varepsilon, \delta > 0$ και $\varepsilon < 1$,

τότε υπάρχει ένα σύνολο $A \in \bigcup_n B_n$ τέτοιο ώστε $\mu(\Omega \setminus A) + |H|(A) < \varepsilon\delta/2$.

Επιλέγουμε n_0 τέτοιο ώστε $A \in B_{n_0}$ και χρησιμοποιώντας το maximal λήμμα θα δείξουμε ότι

$$\begin{aligned} \mu(\{\omega : \sup_{n \geq n_0} \|h_n(\omega)\| > \varepsilon\}) &= \mu(\{\omega : \sup_{n \geq n_0} \|h_n(\omega)\| > \varepsilon\} \setminus A) \\ &\quad + \mu(\{\omega : \sup_{n \geq n_0} \|h_n(\omega)\| > \varepsilon\} \cap A) \\ &\leq \frac{\varepsilon\delta}{2} + \left(\frac{1}{\varepsilon}\right) \sup_{n \geq n_0} \int_A \|h_n\| d\mu \leq \varepsilon\delta/2 + \left(\frac{1}{\varepsilon}\right) |H|(A) < (\varepsilon\delta/2) + \delta/2 < \delta. \end{aligned}$$

Οπότε $\lim_n h_n = 0$ ομοιόμορφα και $\lim_n f_n = \lim_n g_n + \lim_n h_n = g$, και η απόδειξη ολοκληρώνεται.

Για το αντίστροφο, υποθέτουμε ότι $\lim_n f_n = \phi \in L_1(\mu, X)$. Έστω $g_n = E(\phi/B_n)$, οπότε το $(f_n - g_n, B_n)$ είναι ένα $L_1(\mu, X)$ -φραγμένο martingale. Ορίζουμε H_1 στην $\bigcup_n B_n$ ως $H_1(E) = \lim_n \int_E (f_n - g_n) d\mu$ για $E \in \bigcup_n B_n$.

Επίσης, έστω $H_{11} + H_{12} = H_1$ η Lebesgue διάσπαση του H_1 σε σχέση με το μ όπου $H_{11} \ll \mu$ και H_{12} ένα singular ως προς το H_1 μέτρο. Αν το H_{11} δεν είναι ταυτοτικά μηδέν, υπάρχει $x_0^* \in X^*$ τέτοιο ώστε το $x_0^* H_{11}$ δεν είναι ταυτοτικά μηδέν. Οπότε έχουμε $\lim_n \int_E x_0^*(f_n - g_n) d\mu = x_0^* H_{11}(E) + x_0^* H_{12}(E)$ για κάθε $E \in \bigcup_n B_n$. Από το Radon-Nikodym θεώρημα, το $x_0^* H_{11}$ έχει μη-μηδενική Radon-Nikodym παράγωγο $h \in L_1(\mu)$. Από το πρώτο μέρος της απόδειξης έχουμε $\lim_n x_0^*(f_n - g_n) = h$ σχεδόν παντού. Αυτή η αντίθεση μας αποδεικνύει ότι το H_1 είναι μ -singular. Επίσης ορίζουμε $G_1(E) = \int_E \phi d\mu$ για $E \in \bigcup_n B_n$. Τότε για $E \in \bigcup_n B_n$ θα πάρουμε

$$F(E) = \lim_n \int_E f_n d\mu = \lim_n \int_E g_n + H_1(E) = G_1(E) + H_1(E)$$

Επειδή $G_1 \ll \mu$ και H_1 είναι μ -singular, έχουμε ότι $G_1 = G$ και $H_1 = H$. Οπότε το G έχει Radon-Nikodym παράγωγο την ϕ και $\lim_n f_n = \phi$ ολοκληρώνοντας την απόδειξη. $\square$

1.3 Dentable σύνολα και RNP

Ορισμός 21

Έστω C ένα φραγμένο κλειστό και κυρτό σύνολο σε ένα χώρο Banach X , και έστω $x^* \in X^*$ και $\alpha > 0$. Το slice $S(C, x^*, \alpha)$ ορίζεται ως

$$\{y \in C : \langle x^*, y \rangle \geq \sup\{\langle x^*, x \rangle : x \in C\} - \alpha\}.$$

Το C καλείται dentable αν κάθε υποσύνολό του έχει slices με αυθαίρετα μικρή διάμετρο . Ένα σημείο $y \in C$ ονομάζεται denting point του C αν περιέχεται σε slices με αυθαίρετα μικρή διάμετρο .

Ας δούμε όμως πότε ένα σύνολο δεν είναι σ -dentable .

Ορισμός 22

Ένα σύνολο D σε ένα χώρο Banach δεν είναι σ -dentable αν υπάρχει ένα $\varepsilon > 0$ τέτοιο ώστε κάθε $x \in D$ έχει τη μορφή $x = \sum_{i=1}^{\infty} a_i x_i$, όπου $\sum_{i=1}^{\infty} a_i = 1$, $a_i > 0$, $x_i \in D$ και $\|x - x_i\| \geq \varepsilon$ για κάθε i .

Θεώρημα 23 (Maynard)

Έστω ένας X χώρος Banach που περιέχει ένα φραγμένο σύνολο που δεν είναι σ -dentable . Τότε υπάρχει ένα $\delta > 0$ και ένα martingale (f_n, B_n) στον $L_1([0,1], X)$ τέτοιο ώστε $f_n([0,1]) \subseteq D$ και $\|f_n(t) - f_{n+1}(t)\| \geq \delta$ για κάθε $n \in N$ και $t \in [0,1)$.

Συνεπώς , ένας χώρος Banach που περιέχει ένα σύνολο που δεν είναι σ -dentable δεν έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα .

Απόδειξη [DU]

Έστω X ένας χώρος Banach και D ένα φραγμένο σύνολο του X που δεν είναι dentable . Θα κατασκευάσουμε ένα martingale (f_n, B_n) στον $L_1([0,1], X)$ με $f_n([0,1]) \subseteq D$ και $\|f_n(t) - f_{n+1}(t)\|_X \geq \varepsilon$ για κάποιο $\varepsilon > 0$ και για κάθε $t \in [0,1)$.

Για την κατασκευή του (f_n, B_n) παίρνουμε $\varepsilon > 0$ τέτοιο ώστε για κάθε $x \in D$ να υπάρχει ακολουθία θετικών αριθμών $(a_n(x))$ με $\sum_{n=1}^{\infty} a_n(x) = 1$ καθώς και μια ακολουθία $x_n(x)$ στο D με $\|x - x_n(x)\| \geq \varepsilon$ για κάθε n τέτοια ώστε

$$x = \sum_{n=1}^{\infty} a_n(x) x_n(x) \quad (*)$$

Παίρνουμε $\bar{x} \in D$ αυθαίρετα και ορίζουμε $f_1 = \bar{x} \chi_{[0,1)}$ και $B_1 = \{\emptyset, [0,1)\}$. Τότε έχουμε

$$f_1 = \sum_{n=1}^{\infty} a_n(\bar{x}) x_n(\bar{x}) \chi_{[0,1)}$$

Έστω $\beta_m = \sum_{n=1}^{\infty} a_n(\bar{x})$ (με $\beta_0 = 0$) και $I_m = [\beta_{m-1}, \beta_m)$ για $m \geq 1$. Επίσης ορίζουμε

$$f_2 = \sum_{n=1}^{\infty} x_n(\bar{x}) \chi_{I_n}$$

Επειδή $\mu(I_n) = a_n(\bar{x})$ (το μ είναι το μέτρο Lebesgue) θα έχουμε ότι

$$\int_{[0,1]} f_2 d\mu = \int_{[0,1]} f_1 d\mu = \bar{x}$$

Οπότε η conditional expectation της f_2 είναι $E(f_2/B_1) = f_1$. Έστω B_2 η σ -άλγεβρα που παράγεται από τα (I_n) . Τότε $\|f_2(t) - f_1(t)\|_X \geq \varepsilon$ για κάθε $t \in [0,1)$.

Θα δείξουμε πώς κατασκευάζουμε το f_3 και τη B_3 από τη f_2 και τη B_2 . Έστω $\Delta_2 = \{I_n\}_{n=1}^{\infty}$. Τότε $f_2 = \sum_{E \in \Delta_2} x_E \chi_E$ με $x_E = x_n(\bar{x})$ όταν $E = I_n$. Η κατασκευή του f_3 από το f_2 είναι όμοια με την κατασκευή του f_2 από το f_1 . Παίρνουμε $E \in \Delta_2$ και από την (*) έχουμε

$$x_E = \sum_{n=1}^{\infty} a_n(x_E) x_n(x_E)$$

με $a_n(x_E)$ και $x_n(x_E)$ όπως στην (*). Τότε

$$f_2 \chi_E = \left(\sum_{n=1}^{\infty} a_n(x_E) x_n(x_E) \right) \chi_E$$

Επίσης θεωρούμε (για αυτό το σημείο της απόδειξης) $E = [a, b)$ και

$$\beta_n = (b-a) \sum_{m=1}^n a_m(x_E) \text{ με } \beta_0 = 0, I_n = [a + \beta_{n-1}, a + \beta_n)$$

και ορίζουμε το f_3 στο E ως

$$f_3 \chi_E = \sum_{n=1}^{\infty} x_n(x_E) \chi_{I_n}$$

Επειδή $\mu(I_n) = a_n(x_E)(b-a)$ συμπεραίνουμε ότι

$$\int_E f_3 d\mu = (b-a) x_E = \int_E f_2 d\mu$$

Ορίζουμε το f_3 σε κάθε $E \in \Delta_2$ όπως παραπάνω. Από την παραπάνω σχέση έχουμε ότι $E(f_3/B_2) = f_2$. Επιπλέον από την (*) παίρνουμε ότι $f_3([0,1]) \subseteq D$ και $\|f_3(t) - f_2(t)\|_X \geq \varepsilon$ για κάθε $t \in [0,1)$. Έστω τώρα B_3 η σ -άλγεβρα που παράγεται

από τα I_n που έχουν κατασκευαστεί παραπάνω ως E και ανήκουν στο Δ_2 . Έτσι η κατασκευή του f_3 και της B_3 είναι πλήρης, οπότε η απόδειξη ολοκληρώθηκε. $\square$

Το επόμενο θεώρημα αποτελεί γενίκευση του προηγούμενου θεωρήματος. Πριν το αναφέρουμε όμως, είναι απαραίτητο να παρεμβάλουμε τον επόμενο ορισμό ο οποίος αποτελεί μια παραλλαγή του ορισμού 21:

Ορισμός 24

Ένα υποσύνολο D σε ένα χώρο Banach δεν είναι dentable αν υπάρχει ένα $\varepsilon > 0$ τέτοιο ώστε, για κάθε $x \in D$, $x \in \overline{co}(D \setminus B_\varepsilon(x))$. Εδώ $B_\varepsilon(x) = \{y : \|y - x\| < \varepsilon\}$ και $\overline{co}(D \setminus B_\varepsilon(x))$ είναι η κλειστή κυρτή θήκη του $D \setminus B_\varepsilon(x)$.

Θεώρημα 25

Ένας χώρος Banach που περιέχει ένα φραγμένο σύνολο που δεν είναι dentable δεν έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα.

Απόδειξη

Η απόδειξη είναι μια παραλλαγή της απόδειξης του θεωρήματος 23 και περιέχει ένα martingale που δεν συγκλίνει. Έστω X χώρος Banach που περιέχει ένα φραγμένο σύνολο D που δεν είναι dentable. Επιλέγουμε $\varepsilon > 0$ που ικανοποιεί τον ορισμό 24. Θα αποδείξουμε την ύπαρξη μιας ακολουθίας διαστημάτων π_n που διαμερίζουν το $[0,1]$ σε ημι-ανοιχτά διαστήματα και μιας ακολουθίας (f_n) από μετρήσιμες συναρτήσεις που παίρνουν τιμές στο $[0,1]$ τέτοιες ώστε:

- i) Κάθε f_n έχει τη μορφή $f_n = \sum_{E \in \pi_n} x_E \chi_E$ όπου $x_E \in D$ για κάθε $E \in \pi_n$.
- ii) Το π_{n+1} αποτελεί εκλέπτυνση του π_n , δηλαδή κάθε π_n είναι η ένωση διαστημάτων στο π_{n+1} .
- iii) Η σ -άλγεβρα των Borel συνόλων στο $[0,1]$ είναι η μικρότερη σ -άλγεβρα που περιέχει την $\bigcup_{n=1}^{\infty} \pi_n$.
- iv) $\|f_n(t) - f_{n+1}(t)\| \geq \varepsilon$ για κάθε n και $t \in [0,1]$.
- v) Αν μ είναι το μέτρο Lebesgue, τότε $\left\| \int_E (f_m - f_n) d\mu \right\| < \frac{\mu(E)}{2^n}$ για κάθε $E \in \pi_n$ και για κάθε $m \geq n$.

Μπορούμε να επαληθεύσουμε τα i-v χρησιμοποιώντας ένα martingale (f_n) όπως παρακάτω:

Από το v) βλέπουμε ότι το $F(E) = \lim_n \int_E f_n d\mu$ υπάρχει για κάθε $E \in \bigcup_n \pi_n$.

Ορίζουμε $g_n = \sum_{E \in \pi_n} \frac{F(E)}{\mu(E)} \chi_E$ με $\left(\frac{0}{0}\right) = 0$ οπότε προκύπτει.

Αν η B_n είναι η σ -άλγεβρα που παράγεται από τα π_n , τότε το (g_n, B_n) είναι ένα martingale στον $L_1([0,1], X)$. Επιπλέον, επειδή το D είναι φραγμένο, για κάθε $E \in \bigcup_n \pi_n$, έχουμε

$$\|F(E)/\mu(E)\| = \frac{\|\lim_n \int_E f_n d\mu\|}{\mu(E)} \leq K$$

όπου το K είναι ένα φράγμα για το D . Οπότε $\sup_{t \in [0,1], n \in \mathbb{N}} \|g_n(t)\|_X \leq K$ και (g_n, B_n) είναι ένα ομοιόμορφα ολοκληρώσιμο $L_1([0,1], X)$ -φραγμένο martingale. Έτσι έχουμε

$$\begin{aligned} \int_{[0,1]} \|f_n - g_n\| d\mu &= \sum_{E \in \pi_n} \|x_E \mu(E) - F(E)\| \\ &= \lim_m \sum_{E \in \pi_n} \left\| \int_E (f_n - f_m) d\mu \right\| \leq \sum_{E \in \pi_n} \frac{\mu(E)}{2^n} \leq \frac{1}{2^n} \end{aligned}$$

ηλαδή η $(f_n - g_n)$ είναι μια ακολουθία Cauchy στον $L_1([0,1], X)$. Από το (iv) βλέπουμε ότι η (f_n) δεν είναι Cauchy. Οπότε το (g_n, B_n) είναι ένα ομοιόμορφα ολοκληρώσιμο $L_1([0,1], X)$ -φραγμένο martingale που δεν συγκλίνει. Άρα ο X δεν έχει την RNP.

Για να ολοκληρωθεί η απόδειξη πρέπει να επαληθευτούν τα i) – v).

Από την επιλογή του $\varepsilon > 0$ έχουμε ότι για κάθε $\delta > 0$, για το κάθε $x \in D$ υπάρχει μια ακολουθία από θετικούς πραγματικούς $(a_n(x, \delta))$ με $\sum_{n=1}^{\infty} a_n(x, \delta) = 1$ και μια ακολουθία $(x_n(x, \delta))$ στο $D \setminus B_\varepsilon(x)$ τέτοια ώστε

$$\left\| x - \sum_{m=1}^{\infty} a_m(x, \delta) x_m(x, \delta) \right\| < \delta \quad (*)$$

Παρατηρούμε ότι επαναπροσδιορίζοντας κάποια από τα $x_n(x, \delta)$ και μειώνοντας τα αντίστοιχα $a_n(x, \delta)$ μπορούμε να πάρουμε $a_n(x, \delta) < \delta$. Αυτό το γεγονός θα χρησιμοποιήσουμε για να αποδείξουμε το (iii).

Για να κατασκευάσουμε τα (f_n) και (π_n) , διαλέγουμε αυθαίρετα $\bar{x}$ στο D και ορίζουμε $f_1 = \bar{x} \chi_{[0,1]}$ και $\pi_1 = \{[0,1]\}$. Υποθέτουμε ότι τα π_n και

$f_n = \sum_{E \in \pi_n} x_E \chi_E$ έχουν οριστεί με $x_E \in D$ για κάθε $E \in \pi_n$ όπου το E είναι ημιανοιχτό διάστημα. Εφαρμόζοντας την (*) για κάθε E παίρνουμε

$$\left\| x_E - \sum_{m=1}^{\infty} a_m(x_E, 1/2^{n+1}) x_m(x_E, 1/2^{n+1}) \right\| < 1/2^{n+1}$$

με $a_m(x_E, 1/2^{n+1}), x_m(x_E, 1/2^{n+1})$ όπως στην (*) με $\delta = 1/2^{n+1}$. Για αυτό το σημείο της απόδειξης, θεωρούμε $E = [a, b)$ και

$$\beta_n = (b-a) \sum_{m=1}^n a_m(x_E, 1/2^{n+1}) \quad \text{με } \beta_0 = 0.$$

Έστω $I_m = [a + \beta_{m-1}, a + \beta_m)$ με $\beta_0 = 0$. Ορίζουμε f_{n+1} στο E ως

$$f_{n+1} \chi_E = \sum_{m=1}^{\infty} x_m(x_E, 1/2^{n+1}) \chi_{I_m}.$$

Τα παραπάνω επαναλαμβάνονται για κάθε $E \in \pi_n$ σημειώνοντας ότι

$$\|f_n(t) - f_{n+1}(t)\| \geq \varepsilon \quad \text{για κάθε } t \in [0, 1). \quad \text{Έτσι αποδείξαμε το (iv).}$$

Επιπλέον έχουμε ότι

$$\begin{aligned} \left\| \int_E (f_n - f_{n+1}) d\mu \right\| &= \left\| x_E - \sum_{m=1}^{\infty} x_m(x_E, 1/2^{n+1}) a_m(x_E, 1/2^{n+1}) \right\| \mu(E) \\ &\leq \mu(E) / 2^{n+1}, \end{aligned}$$

που αποδεικνύει το (v).

Για την απόδειξη των (i) και (ii) αρκεί να θεωρήσουμε μια μετρήσιμη διαμέριση π_{n+1} του $[0, 1)$ η οποία περιέχει τα ημι-ανοιχτά διαστήματα που προέρχονται από τα I_n που κατασκευάστηκαν παραπάνω ως E και ανήκουν στην π_n .

Για την απόδειξη του (iii) αρκεί να σημειώσουμε ότι $a_j(x_E, 1/2^{n+1}) < 1/2^{n+1}$ για όλα τα E και n . Η απόδειξη είναι πλήρης.

Λήμμα 26

Έστω (Ω, Σ, μ) ένας μετρήσιμος χώρος και $F : \Omega \rightarrow X$ ένα μ -συνεχές διανυσματικό μέτρο φραγμένης κόμανσης. Τότε υπάρχει $f \in L_1(\mu, X)$ τέτοια ώστε $F(E) = \int_E f d\mu$ για κάθε $E \in \Sigma$ υπό την προϋπόθεση ότι για $\varepsilon > 0$ και $A \in \Sigma$ με $\mu(A) > 0$, υπάρχει ένα σύνολο $B \in \Sigma$ με $B \subseteq A$ και $\mu(B) > 0$ τέτοιο ώστε το σύνολο

$$\left\{ \frac{F(E)}{\mu(E)} : E \in \Sigma, E \subseteq B, \mu(B) > 0 \right\} \text{ να έχει διάμετρο } < \varepsilon.$$

Για την απόδειξη θα χρησιμοποιήσουμε το θεώρημα 26.1 και το Exhaustion Lemma 26.2 τα οποία αναφέρουμε χωρίς απόδειξη (οι αποδείξεις τους βρίσκονται στο J. DIESTEL and J. J. UHL στις σελίδες 46 και 70 αντίστοιχα).

Θεώρημα 26.1

Αν η f είναι μια μ -Bochner ολοκληρώσιμη συνάρτηση, τότε

$$i) \lim_{\mu(E) \rightarrow 0} \int_E f d\mu = 0.$$

$$ii) \left\| \int_E f d\mu \right\| \leq \int_E \|f\| d\mu, \text{ για κάθε } E \in \Sigma.$$

iii) Αν E_n μια ακολουθία από ξένα ανά δυο μέλη της Σ και $E = \bigcup_{n=1}^{\infty} E_n$, τότε

$$\int_E f d\mu = \sum_{n=1}^{\infty} \int_{E_n} f d\mu,$$

με το άθροισμα στο δεξί μέλος να συγκλίνει απόλυτα.

v) Αν $F(E) = \int_E f d\mu$, τότε το F είναι μέτρο φραγμένης κύμανσης και

$$|F(E)| = \int_E |f| d\mu, \text{ για κάθε } E \in \Sigma.$$

EXHAUSTION LEMMA 26.2

Έστω $G: \Sigma \rightarrow X$ ένα διανυσματικό μέτρο. Υποθέτουμε ότι η P είναι μια ιδιότητα του G τέτοια ώστε:

α) Το G έχει την P σε κάθε μ -μηδενικό σύνολο.

β) Αν το G έχει την P στο $E \in \Sigma$, τότε το G έχει την ιδιότητα P σε κάθε $A \in \Sigma$ που περιέχεται στο E .

γ) Αν το G έχει την ιδιότητα P στα E_1 και E_2 (και τα δυο μέλη της Σ), τότε το G έχει την ιδιότητα P στο $E_1 \cup E_2$, και

δ) Κάθε σύνολο $A \in \Sigma$ θετικού μέτρου περιέχει ένα σύνολο $B \in \Sigma$ θετικού μέτρου τέτοιο ώστε το G έχει την ιδιότητα P στο B .

Τότε υπάρχει μια ακολουθία (A_n) από ξένα μέλη της Σ τέτοια ώστε $\Omega = \bigcup_{n=1}^{\infty} A_n$ και το G να έχει την ιδιότητα P σε κάθε A_n .

Απόδειξη (Λήμματος 26)

Παίρνουμε $\varepsilon > 0$. Από το Exhaustion Lemma, υπάρχει μια ακολουθία ξένων $(E_n(\varepsilon)) \subseteq \Sigma$ με $\mu(E_n(\varepsilon)) > 0$ τέτοια ώστε

$$\mu\left(\Omega \setminus \bigcup_{n=1}^{\infty} E_n(\varepsilon)\right) = 0$$

και κάθε σύνολο $\left\{ \frac{F(E)}{\mu(E)} : E \subseteq E_n(\varepsilon), \mu(E) > 0 \right\}$ να έχει διάμετρο $\leq \varepsilon$.

Ορίζουμε

$$f_\varepsilon : \Omega \rightarrow X \quad \omega_s \quad f_\varepsilon = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{F(E_n(\varepsilon))}{\mu(E_n(\varepsilon))} X_{E_n(\varepsilon)} .$$

Αν $F_\varepsilon(\cdot) = \int f_\varepsilon d\mu$, τότε για μια διαμέριση π του Ω έχουμε

$$\begin{aligned} \sum_{E \in \pi} \|F(E) - F_\varepsilon(E)\| &= \sum_{E \in \pi} \left\| F(E) - \int_E f_\varepsilon d\mu \right\| \leq \\ &= \sum_{E \in \pi} \sum_{n=1}^{\infty} \left\| F(E \cap E_n(\varepsilon)) - \int_{E \cap E_n(\varepsilon)} f_\varepsilon d\mu \right\| = \\ &= \sum_{E \in \pi} \sum_{n=1}^{\infty} \left\| \frac{F(E \cap E_n(\varepsilon))}{\mu(E \cap E_n(\varepsilon))} - \frac{F(E_n(\varepsilon))}{\mu(E_n(\varepsilon))} \right\| \mu(E \cap E_n(\varepsilon)) \leq \\ &= \sum_{E \in \pi} \sum_{n=1}^{\infty} \varepsilon \mu(E \cap E_n(\varepsilon)) \leq \varepsilon \mu(\Omega) . \end{aligned}$$

Οπότε $\lim_{\varepsilon \rightarrow 0} \|F - F_\varepsilon\|(\Omega) = 0$. Άρα $\lim_{\delta \rightarrow 0, \varepsilon \rightarrow 0} \|F_\varepsilon - F_\delta\|(\Omega) = 0$. Επομένως

$$\lim_{\delta \rightarrow 0, \varepsilon \rightarrow 0} \int_{\Omega} \|f_\varepsilon - f_\delta\| d\mu = 0$$

(από θεώρημα 26.1). Συνεπώς αν $f_n = f_{\frac{1}{n}}$ με $\varepsilon = \frac{1}{n}$, τότε η (f_n) είναι ακολουθία Cauchy στον $L_1(\mu, X)$. Έστω $\lim_n f_n = f$ στον $L_1(\mu, X)$. Τότε προφανώς έχουμε $F(E) = \int_E f d\mu$ και η απόδειξη ολοκληρώνεται . $\square$

Το επόμενο θεώρημα είναι από τα κεντρικά θεωρήματα αυτού του κεφαλαίου . Μας δημιουργεί μια πρώτη 'χειροπιαστή' ένδειξη ότι η Radon-Nikodym ιδιότητα είναι μια γεωμετρική ιδιότητα των χώρων Banach .

Θεώρημα 27 (RIEFFEL-MAYNARD-HUFF-DAVIS-PHELPS)

Σε ένα χώρο Banach X , τα παρακάτω είναι ισοδύναμα :

- α) Κάθε φραγμένο υποσύνολο του X είναι dentable .
- β) Κάθε φραγμένο υποσύνολο του X είναι σ -dentable .
- γ) Ο χώρος X έχει την RNP .

Απόδειξη [DU]

Το (β) συνεπάγεται από το (γ) από το θεώρημα Maynard , ενώ το (α) συνεπάγεται από το (γ) από το θεώρημα 25 . Επειδή η dentability ικανοποιεί την σ-dentability , το θεώρημα θα αποδειχθεί αν δείξουμε ότι από το (β) έπεται το (γ) . Για να γίνει αυτό , έστω (Ω, Σ, μ) ένας μετρήσιμος χώρος και $F : \Sigma \rightarrow X$ ένα μ-συνεχές διανυσματικό μέτρο φραγμένης κύμανσης . Επειδή το $|F|(\Omega)$ είναι πεπερασμένο , υπάρχει μια ακολουθία ξένων συνόλων (A_n) της Σ με $\bigcup_{n=1}^{\infty} A_n = \Omega$ και $F(A) / \mu(A)$ φραγμένο για $A \subseteq A_n$ για σταθερό n . (Για να το δούμε αυτό , θεωρούμε $\phi \in L_1(\mu)$ την Radon-Nikodym παράγωγο του $|F|$ σε σχέση με το μ και ορίζουμε $A_n = [n-1 \leq \phi < n], n=1, 2, \dots$) . Για να αποδείξουμε ότι το F έχει Radon-Nikodym παράγωγο στον $L_1(\mu, X)$ θα εφαρμόσουμε το Λήμμα 26 . Έστω $A \in \Sigma$ με θετικό μέτρο . Τότε για κάποιο n έχουμε $\mu(A \cap A_n) > 0$. Οπότε υπάρχει σύνολο $A' \subseteq A, A' \in \Sigma$ με $\mu(A') > 0$ τέτοιο ώστε το $\Phi = \left\{ F(E) / \mu(E) : E \subseteq A', \mu(E) > 0 \right\}$ να είναι φραγμένο . Από το (β) , το Φ είναι σ-dentable . Άρα αν $\varepsilon > 0$ τότε υπάρχει ένα σύνολο $C \subseteq A', \mu(C) > 0$ που ικανοποιεί

$$\frac{F(C)}{\mu(C)} = \sum_{n=1}^{\infty} a_n \frac{F(E_n)}{\mu(E_n)}$$

όπου $a_n > 0, \sum_{n=1}^{\infty} a_n = 1$ και $E_n \subseteq C$. Έτσι

$$\left\| \frac{F(E_{n_0})}{\mu(E_{n_0})} - \frac{F(C)}{\mu(C)} \right\| \leq \varepsilon$$

για τουλάχιστον μια επιλογή του n_0 . Επίσης , αν

$$\sup \left\{ \left\| \frac{F(E)}{\mu(E)} - \frac{F(C)}{\mu(C)} \right\| : E \subseteq C \right\} \leq \varepsilon$$

τότε σταματάμε και θεωρούμε $B = C$ στο Λήμμα 26 . ιαφορετικά , έστω j_1 ο μικρότερος ακέραιος ≥ 2 για τον οποίο ισχύει

$$C_1 \subseteq C \text{ με } \mu(C_1) \geq \frac{1}{j_1} \text{ και } \left\| \frac{F(C_1)}{\mu(C_1)} - \frac{F(C)}{\mu(C)} \right\| > \varepsilon .$$

Επίσης

$$\frac{F(C)}{\mu(C)} = \frac{F(C_1)}{\mu(C_1)} \frac{\mu(C_1)}{\mu(C)} + \frac{F(C \setminus C_1)}{\mu(C \setminus C_1)} \frac{\mu(C \setminus C_1)}{\mu(C)}.$$

Αν $\sup \left\{ \left\| \frac{F(E)}{\mu(E)} - \frac{F(C)}{\mu(C)} \right\| : E \subseteq C \setminus C_1 \right\} \leq \varepsilon$, τότε σταματάμε και εφαρμόζουμε το

Λήμμα 26 για $B = C \setminus C_1$. Αλλιώς, έστω j_2 ο μικρότερος ακέραιος ≥ 2 για τον οποίο υπάρχει ένα σύνολο $C_2 \subseteq C \setminus C_1$ με $\mu(C_2) > \frac{1}{j_2}$ και $\left\| \frac{F(C_2)}{\mu(C_2)} - \frac{F(C)}{\mu(C)} \right\| > \varepsilon$.

Ομοίως

$$\frac{F(C)}{\mu(C)} = \frac{F(C_1)}{\mu(C_1)} \frac{\mu(C_1)}{\mu(C)} + \frac{F(C_2)}{\mu(C_2)} \frac{\mu(C_2)}{\mu(C)} + \frac{F(C \setminus C_1 \setminus C_2)}{\mu(C \setminus C_1 \setminus C_2)} \frac{\mu(C \setminus C_1 \setminus C_2)}{\mu(C)}.$$

Συνεχίζουμε με αυτό τον τρόπο. Αν η διαδικασία σταματήσει σε n επαναλήψεις τότε αυτό που θέλουμε ισχύει εφαρμόζοντας το Λήμμα 26 για $B = C \setminus C_1 \setminus C_2 \setminus \dots \setminus C_{n-1}$.

Αν η διαδικασία δεν σταματήσει, συνεχίζουμε με τον ίδιο τρόπο για να παραγάγουμε μια ακολουθία (C_n) ξένων υποσυνόλων του C θετικού μέτρου και μια μη-φθίνουσα ακολουθία (j_n) θετικών ακεραίων τέτοια ώστε

$$\text{i) } \left\| \frac{F(C)}{\mu(C_n)} - \frac{F(C)}{\mu(C)} \right\| > \varepsilon$$

$$\text{ii) } \text{Αν } E \subseteq C \setminus \bigcup_{n=1}^m C_n, E \in \Sigma \text{ και } \left\| \frac{F(E)}{\mu(E)} - \frac{F(C)}{\mu(C)} \right\| > \varepsilon \text{ τότε } \mu(E) < \frac{1}{J_m - 1}, \text{ και}$$

$$\text{iii) } \frac{F(C)}{\mu(C)} = \sum_{n=1}^m \frac{F(C_n)}{\mu(C_n)} \frac{\mu(C_n)}{\mu(C)} + \frac{F(C \setminus \bigcup_{n=1}^m C_n)}{\mu(C \setminus \bigcup_{n=1}^m C_n)} \frac{\mu(C \setminus \bigcup_{n=1}^m C_n)}{\mu(C)} \text{ για κάθε } m.$$

Σε αυτό το σημείο σημειώνουμε ότι το $\frac{F(C \setminus \bigcup_{n=1}^m C_n)}{\mu(C \setminus \bigcup_{n=1}^m C_n)}$ είναι φραγμένο. Οπότε

$$\lim_n \mu(C \setminus \bigcup_{n=1}^m C_n) = \mu(C \setminus \bigcup_{n=1}^{\infty} C_n) \neq 0. \text{ Αλλιώς έχουμε}$$

$$\frac{F(C)}{\mu(C)} = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{F(C_n)}{\mu(C_n)} \frac{\mu(C_n)}{\mu(C)} \text{ με } C_n \subseteq C, \left\| \frac{F(C_n)}{\mu(C_n)} - \frac{F(C)}{\mu(C)} \right\| > \varepsilon \text{ και } \sum_{n=1}^{\infty} \frac{\mu(C_n)}{\mu(C)} = 1,$$

το οποίο έρχεται σε αντίθεση με την επιλογή του $F(C)/\mu(C)$. Οπότε το

$B = C \setminus \bigcup_{n=1}^{\infty} C_n$ έχει θετικό μέτρο. Επίσης, αν υπάρχει $E \subseteq B$ με $\mu(E) > 0$ και

$$\left\| \frac{F(E)}{\mu(E)} - \frac{F(C)}{\mu(C)} \right\| > \varepsilon \text{ τότε } E \subseteq C \setminus \bigcup_{n=1}^m C_n \text{ για κάθε } m \text{ και συνεπώς}$$

$\mu(E) < 1/(j_m - 1)$ για κάθε m από το ii). Αλλά $\mu(C_m) \geq \frac{1}{j_m}$ για κάθε m και (C_m) μια ακολουθία ξένων μεταξύ τους συνόλων. Οπότε $\sum_{m=1}^{\infty} \frac{1}{j_m} \leq \sum_{m=1}^{\infty} \mu(C_m) < \infty$, άρα $\mu(E) \leq \lim_n \frac{1}{j_m - 1} = 0$. Αυτό μας δείχνει ότι $\left\| \frac{F(E)}{\mu(E)} - \frac{F(C)}{\mu(C)} \right\| \leq \varepsilon$ για κάθε $E \subseteq B, \mu(E) > 0$ και ολοκληρώνουμε την απόδειξη χρησιμοποιώντας το Λήμμα 23. $\square$

1.4 Quasi-martingales [KR]

Έστω X χώρος Banach, (Ω, Σ, μ) ένας χώρος πιθανότητας, A μια σ -υποάλγεβρα της Σ . Με $E = E_A$ συμβολίζουμε την conditional expectation σε σχέση με την A . Θεωρούμε σ -υποάλγεβρες $A_0 \subset A_1 \subset A_2 \subset \dots \subset A_n \subset \dots$ της Σ με A_0 την τετριμμένη άλγεβρα και ομοίως συμβολίζουμε με E_n την E_{A_n} conditional expectation σε σχέση με τη n -οστή άλγεβρα.

Ορισμός 28

Έστω $1 \leq p \leq \infty$. Μια ακολουθία (f_n) του $L_p(X)$ καλείται p -quasi-martingale (σε σχέση με την (A_n)) αν ικανοποιεί τις παρακάτω δυο ιδιότητες:

α) $H f_n$ είναι A_n -μετρήσιμη για κάθε n , και

$$\beta) \sum_{n=0}^{\infty} \|E_n f_{n+1} - f_n\| < \infty.$$

Έστω $(\varepsilon_n)_{n=0}$ μια αθροίσιμη ακολουθία μη αρνητικών αριθμών. Θα λέμε ότι ένα p -quasi-martingale (f_n) αντιστοιχεί στην (ε_n) αν $\|E_n f_{n+1} - f_n\|_p \leq \varepsilon_n$ για $n = 0, 1, \dots$. Προφανώς, ένα martingale σε σχέση με την (A_j) είναι απλά ένα martingale που αντιστοιχεί στην (ε_n) όπου $\varepsilon_n = 0$ για $n = 0, 1, 2, \dots$.

Θεώρημα 29

Έστω $1 \leq p \leq \infty$, (ε_n) μια ακολουθία από μη αρνητικούς αριθμούς και (f_n) ένα p -quasi-martingale (σε σχέση με την A_n) που αντιστοιχεί στην (ε_n) . Έστω K ένα κλειστό κυρτό υποσύνολο του X τέτοιο ώστε $f_n(\omega) \in K$ για όλα τα n και ω . Έστω $\delta_n = \sum_{j=n}^{\infty} \varepsilon_j$ για κάθε n . Τότε υπάρχει ένα martingale (g_n) (σε σχέση με την A_n) με τις παρακάτω ιδιότητες για κάθε n :

α) $g_n(\omega) \in K$

$$\beta) \|f_n - g_n\|_p \leq \delta_n$$

Επιπλέον έχουμε ότι $f_n - g_n \rightarrow 0$

Πριν προχωρήσουμε στην απόδειξη, ας δούμε πρώτα ένα σημαντικό πόρισμα.

Πόρισμα 30

Έστω K ένα κλειστό φραγμένο υποσύνολο του X . Τότε τα ακόλουθα είναι ισοδύναμα:

α) Το K έχει την RNP.

β) Κάθε quasi-martingale (f_n) συγκλίνει σ.π. στο K .

γ) Κάθε quasi-martingale (f_n) συγκλίνει στην L_1 -νόρμα στο K .

Απόδειξη

Χρησιμοποιούμε το γεγονός ότι τα παραπάνω ισχύουν για martingales. Οπότε, μένει να αποδείξουμε ότι $(\alpha) \rightarrow (\beta)$ και $(\alpha) \rightarrow (\gamma)$. Έστω ότι το K έχει την RNP και το (f_n) είναι ένα quasi-martingale που παίρνει τιμές στο K . Επίσης, έστω (g_n) ένα martingale όπως στο θεώρημα 29. Από το (α) , το (g_n) παίρνει τιμές στο K . Επειδή η (g_n) συγκλίνει σχεδόν παντού και στην L_1 -νόρμα και $f_n - g_n \rightarrow 0$ σχεδόν παντού και στην L_1 -νόρμα, από το θεώρημα 29, η (f_n) συγκλίνει σχεδόν παντού και στην L_1 -νόρμα. $\square$

Απόδειξη (θεωρήματος 29) [KR]

Θα κατασκευάσουμε ένα martingale (g_n) και θα αποδείξουμε ότι ικανοποιεί τα (α) και (β) . Θα δείξουμε, κρατώντας το k σταθερό, ότι η $(E_k f_n)_{n=0}^{\infty}$ είναι Cauchy στον L_p . Έτσι η $E_k f_n$ συγκλίνει σε μια συνάρτηση g_k του $L_p(X)$ καθώς $n \rightarrow \infty$. ηλαδή, παίρνοντας $n > k$, έχουμε

$$\|E_k f_n - f_k\|_p \leq \varepsilon_k + \dots + \varepsilon_{n-1} \quad (1)$$

Πράγματι,

$$E_k f_n - f_k = E_k(f_n - f_{n-1}) + E_k(f_{n-1} - f_{n-2}) + \dots + E_k(f_{k+1} - f_k).$$

Αλλά για $k+1 \leq j \leq n$, έχουμε:

$$E_k(f_j - f_{j-1}) = E_k(E_{j-1}(f_j - f_{j-1})) = E_k(E_{j-1}f_j - f_{j-1})$$

οπότε $\|E_k(f_j - f_{j-1})\|_p \leq \|E_{j-1}f_j - f_{j-1}\|_p \leq \varepsilon_{j-1}$, άρα

$$\left\| \sum_{j=k+1}^n E_k(f_j - f_{j-1}) \right\|_p \leq \sum_{j=k+1}^n \|E_k(f_j - f_{j-1})\|_p \leq \varepsilon_k + \dots + \varepsilon_{n-1} \text{ που αποδεικνύει την}$$

(1). Επειδή ο $L_p(X)$ είναι χώρος Banach έχουμε ότι $E_k(f_n)$ συγκλίνει σε μια

A_k -μετρήσιμη συνάρτηση g_k στην L_p -νόρμα καθώς $n \rightarrow \infty$. Για κάθε n η $E_k(f_n)$ παίρνει τιμές στο K , άρα και η g_k (σχεδόν παντού). Επίσης, από την (1) έχουμε ότι $\|E_k f_n - f_k\|_p \leq \delta_k$ για κάθε n , δηλαδή $\|g_k - f_k\|_p = \lim_{n \rightarrow \infty} \|E_k f_n - f_k\|_p \leq \delta_k$. Αποδείξαμε λοιπόν ότι τα (α) και (β) ισχύουν. $\square$

1.5 Αναπαραστάσιμοι τελεστές

Ένας τελεστής $T: L_1(\mu) \rightarrow X$ λέγεται αναπαραστάσιμος αν υπάρχει μια συνάρτηση $f \in L_\infty(\mu, X)$ τέτοια ώστε για κάθε $g \in L_1(\mu)$

$$Tg = \int g f d\mu. \quad (54)$$

Επίσης ορίζουμε ως $P(\mu)$ το σύνολο όλων των πυκνοτήτων πιθανότητας:

$$P(\mu) = \left\{ \phi \in L_1(\mu) : \phi \geq 0, \int \phi d\mu = 1 \right\}.$$

Γενικότερα, αν A είναι ένα μετρήσιμο σύνολο με $\mu(A) > 0$, ορίζουμε το σύνολο όλων των συναρτήσεων $\phi \in P(\mu)$ οι οποίες μηδενίζονται εκτός του A ως $P(\mu, A)$.

Πρόταση 31

Ένα φραγμένο κλειστό και κυρτό υποσύνολο C του X έχει την RNP αν και μόνο αν κάθε φραγμένος γραμμικός τελεστής $T: L_1(\mu) \rightarrow X$ τέτοιος ώστε $T\phi \in C$ για κάθε $\phi \in P(\mu)$ είναι αναπαραστάσιμος.

Απόδειξη

Παρατηρούμε ότι η σχέση (54) ορίζει ένα γραμμικό τελεστή από τον $L_1(\mu)$ στον X με $\|T\| = \|f\|_\infty$.

Υποθέτουμε ότι τ είναι ένα μέτρο με τιμές στον X και τα τ και μ ικανοποιούν

$\frac{\tau(A)}{\mu(A)} \in C$ για κάθε A και ορίζουμε ένα τελεστή $T: L_1(\mu) \rightarrow E$ ως

$T\chi_A = \tau(A)$. Από την κυρτότητα του C έχουμε

$$T\left(\sum \lambda_i \chi_{A_i}\right) = \sum \lambda_i \mu(A_i) \left(\frac{\tau(A_i)}{\mu(A_i)}\right) \in C$$

όταν $\lambda_i > 0$ και $\sum \lambda_i \mu(A_i) = 1$. Οπότε ο T έχει μια μοναδική έκφραση σαν φραγμένος γραμμικός τελεστής στον $L_1(\mu)$ και $T\phi \in C$ όταν $\phi \in P(\mu)$.

Χρησιμοποιώντας την (54) για τον T και για $g = \chi_A$ παίρνουμε την (4.1) (με την ίδια f) .

Αντίστροφα , για τον τελεστή T όπως έχει οριστεί στη διατύπωση της πρότασης , ορίζουμε τ ως $\tau(A) = T\chi_A$ και χρησιμοποιούμε την (4.1) για να παραγάγουμε μια φραγμένη συνάρτηση f . Από την γραμμικότητα του T , η σχέση (54) θα ισχύει (με αυτή την f) για κάθε g . $\square$

Για ένα τελεστή $T : L_1(\mu) \rightarrow X$ και ένα μετρήσιμο σύνολο B με $\mu(B) > 0$ ορίζουμε

$$\Gamma_B = T(P(\mu, B)) \quad (55)$$

Οπότε ένα σύνολο C έχει την RNP αν και μόνο αν κάθε τελεστής $T : L_1(\mu) \rightarrow E$ που ικανοποιεί $\Gamma_\Omega = T(P(\mu)) \subset C$ είναι αναπαραστάσιμος .

Λήμμα 32 [BL]

Εστω (Ω, Σ, μ) ένας χώρος πιθανότητας και $T : L_1(\Omega, \Sigma, \mu) \rightarrow X$ ένας φραγμένος γραμμικός τελεστής . Τότε ο T είναι αναπαραστάσιμος αν και μόνο αν για κάθε A στο Σ με $\mu(A) > 0$ και για κάθε $\varepsilon > 0$ υπάρχει ένα σύνολο $B \subset A$ με $\mu(B) > 0$ τέτοιο ώστε $\text{diam}(\Gamma_B) < \varepsilon$.

Απόδειξη

Υποθέτουμε ότι για κάθε A και ε υπάρχει υποσύνολο $B \subset A$ με την επιθυμητή ιδιότητα . Για $\varepsilon > 0$, μπορούμε να ‘διασπάσουμε’ τον Ω σε μια αριθμήσιμη ένωση ξένων $\bigcup B_i$ τέτοια ώστε $\text{diam}(\Gamma_{B_i}) < \varepsilon$ για κάθε i . Θέτουμε $x_i = T(\chi_{B_i} / \mu(B_i))$ και έστω $h = \sum x_i \chi_{B_i}$. Έστω μη αρνητική συνάρτηση $g \in L_1$ με $\|g\|_1 = 1$, και ορίζουμε $a_i = \int_{B_i} g d\mu$. Τότε $g \chi_{B_i} / a_i, \chi_{B_i} / \mu(B_i) \in P(\mu, B_i)$. Οπότε , από την επιλογή των B_i και επειδή $\sum a_i = 1$, έχουμε

$$\left\| Tg - \int gh d\mu \right\| \leq \sum a_i \left\| T \left(g \chi_{B_i} / a_i \right) - T \left(\chi_{B_i} / \mu(B_i) \right) \right\| \leq \varepsilon$$

Οπότε $\left\| Tg - \int gh d\mu \right\| \leq \varepsilon \|g\|_1$ για όλες τις $g \in L_1$. Επίσης , παίρνουμε $\varepsilon_n = \frac{1}{n}$ και κατασκευάζουμε διαμέριση $\{B_i^n\}$ όπως παραπάνω , με κάθε διαμέριση να αποτελεί εκλέπτυνση της προηγούμενης . Οι συναρτήσεις $\{h_n\}$ συγκλίνουν στον $L_\infty(\mu, X)$ σε μια συνάρτηση f που ικανοποιεί την (54) .

Η άλλη κατεύθυνση είναι τετριμμένη . $\square$

Θεώρημα 33

Έστω C ένα κλειστό, φραγμένο και κυρτό σύνολο του χώρου Banach X . Τότε τα ακόλουθα είναι ισοδύναμα :

- α) Κάθε κλειστό κυρτό υποσύνολο του C είναι dentable .
- β) Το C έχει την RNP .
- γ) Κάθε martingale $\{f_n\}$, τέτοιο ώστε $f_n(\omega) \in C$ για κάθε n και ω , συγκλίνει σχεδόν παντού καθώς το $n \rightarrow \infty$.

Για την απόδειξη θα χρειαστούμε δυο λήμματα .

Λήμμα 34

Έστω $T : L_1(\mu) \rightarrow X$, και ορίζουμε τα σύνολα Γ_B όπως στην (55) . Παίρνουμε A με $\mu(A) > 0$, $x^* \in X^*$ και $a > 0$. Τότε υπάρχει ένα $B \subset A$ με $\mu(B) > 0$ και $\Gamma_B \subset S(\overline{\Gamma_A}, x^*, a)$.

Απόδειξη

Έστω $\gamma = \sup\{\langle x^*, x \rangle : x \in \Gamma_A\} - a$. Ορίζουμε το σύνολο των συναρτήσεων στον L_1 που μηδενίζονται εκτός A ως $L_1(A)$ (και ορίζουμε $L_\infty(A)$ ομοίως) . Επειδή $a > 0$, υπάρχει συνάρτηση $\phi \in P(\mu, A)$ τέτοια ώστε $\langle x^*, T\phi \rangle > \gamma$. Το σύνολο

$$K = \{\psi : 0 \leq \psi \in L_1(A), \langle x^*, T\psi \rangle \leq \gamma \|\psi\|_1\}$$

είναι ένας κλειστός κυρτός κώνος στον $L_1(A)$ το οποίο δεν περιέχει την ϕ . Από το θεώρημα Hahn-Banach υπάρχει $g \in L_\infty(A)$ τέτοια ώστε $\int \phi g > \sup\{\int \psi g : \psi \in K\}$. Επειδή το K είναι κώνος θα έχουμε ότι $\sup\{\int \psi g : \psi \in K\} = 0$. Το σύνολο $B = \{\omega : g(\omega) > 0\}$ έχει θετικό μέτρο επειδή $\phi \geq 0$ και $\int \phi g > 0$. Άρα , αν η ψ με $0 \leq \psi \in L_1(B)$, ικανοποιεί $\int \psi = 1$, τότε $\int \psi g > 0$, δηλαδή $\psi \notin K$. Επομένως $\Gamma_B \subset S(\overline{\Gamma_A}, x^*, a)$. $\square$

Λήμμα 35

Έστω $(\Omega, \mathcal{B}, \mu)$ ένας χώρος πιθανότητας , και έστω $\{B_n\}_{n=1}^\infty$ μια αύξουσα ακολουθία από σ -υποάλγεβρες της $\mathcal{B}$. Έστω $\{g_n\}$ μια ακολουθία από X -valued B_n -μετρήσιμες και Bochner ολοκληρώσιμες συναρτήσεις τέτοια ώστε για ένα $\varepsilon > 0$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \|g_n - E_{B_n} g_{n+1}\|_1 < \varepsilon$$

Τότε υπάρχει ένα B_n -adapted martingale $\{f_n\}$ τέτοιο ώστε $\|g_n - f_n\|_1 \leq \varepsilon$ για κάθε n .

Απόδειξη Θεωρήματος 33 [BL]

α) $\Rightarrow$ β) Έστω μ ένα μέτρο πιθανότητας και $T: L_1(\mu) \rightarrow X$ ένας φραγμένος γραμμικός τελεστής με $T\phi \in C$ για κάθε $\phi \in P(\mu)$. Έστω A ένα σύνολο με $\mu(A) > 0$. Από το α), το σύνολο $\overline{\Gamma_A} \subset C$ είναι dentable. Οπότε από το λήμμα 34, για κάθε $\varepsilon > 0$ υπάρχει $B \subset A$ με $\text{diam}(\Gamma_B) < \varepsilon$. Από το λήμμα 32 ο τελεστής T είναι αναπαραστάσιμος, και επειδή ο T ήταν αυθαίρετος, το σύνολο C έχει την RNP από την πρόταση 31.

β) $\Rightarrow$ γ) Έστω (Ω, B, μ) ένας χώρος πιθανότητας και B_n μια αύξουσα ακολουθία από σ -υποάλγεβρες της B . Υποθέτουμε ότι η B παράγεται από την $\bigcup B_n$. Έστω $\{f_n\}$ ένα B_n -adapted martingale με $f_n: \Omega \rightarrow C$. Αν $A \in B_m$ για κάποια m , τότε $\int_A f_n d\mu = \int_A f_m d\mu$ για κάθε $n \geq m$. Οπότε το $\lim \int_A f_n d\mu = \tau(A)$ υπάρχει για κάθε $A \in B$. Το διανυσματικό μέτρο τ έχει πεπερασμένη κύμανση και $\tau(A)/\mu(A) \in C$ οπότε $\mu(A) > 0$. Επειδή το C έχει την RNP, υπάρχει $f \in L_\infty(\mu, X)$ τέτοια ώστε $\tau(A) = \int_A f d\mu$ για κάθε A . Αν το $A \in B_m$ τότε $\int_A f d\mu = \tau(A) = \int_A f_m d\mu$, οπότε $f_m = E_{B_m} f$. Άρα, από όλα τα παραπάνω, καθώς και από την ίδια την πρόταση θα έχουμε $\|f_n - f\|_1 \rightarrow 0$ σχεδόν παντού.

γ) $\Rightarrow$ α) Υποθέτουμε ότι το α) δεν ισχύει και ότι το C δεν είναι dentable, οπότε υπάρχει ένα $\varepsilon > 0$ τέτοιο ώστε $\overline{co}(C \setminus B(x, \varepsilon))$ για κάθε $x \in C$. Θα κατασκευάσουμε μια αύξουσα ακολουθία από πεπερασμένες υποάλγεβρες B_n του $[0,1]$ και B_n -μετρήσιμες συναρτήσεις $g_n: [0,1] \rightarrow C$ τέτοιες ώστε

$$1) |g_n(t) - g_{n+1}(t)| \geq \varepsilon \text{ για κάθε } n \text{ και για κάθε } t \in [0,1], \text{ και}$$

$$2) \sum \|g_n - E_{B_n} g_{n+1}\| \leq \varepsilon/4$$

Αν γίνει αυτό, τότε η απόδειξη θα έχει τελειώσει. Στην πραγματικότητα, από το λήμμα 35 θα κατασκευάσουμε από τη g_n ένα B_n -adapted-martingale $\{f_n\}$ με $\|f_n - g_n\|_1 \leq \varepsilon/4$ για κάθε n . Τότε $\|f_n - f_{n+1}\| \geq \varepsilon/2$ για κάθε n από το 1), οπότε η $\{f_n\}$ δεν συγκλίνει στη νόρμα (ή σχεδόν παντού).

Έστω B_1 η τετριμμένη άλγεβρα που περιέχει το $\emptyset$ και το $[0,1]$ και ορίζουμε $g_1 = x$ για κάποια $x \in C$. Υποθέτουμε ότι η B_n και g_n έχουν ήδη κατασκευαστεί. Έστω $[0,1] = \bigcup_{i=1}^m A_i$ η διαμέριση του $[0,1]$ σε στοιχεία της B_n και ορίζουμε $g_n = \sum_{i=1}^m x_i \chi_{A_i}$ για κατάλληλα $x_i \in C$. Από την επιλογή του ε μπορούμε να βρούμε

διανύσματα $\{x_{i,j}\}_{j=1}^{k_i}$ στο C και $\lambda_{i,j} \geq 0, \sum \lambda_{i,j} = 1$ τέτοια ώστε $\|x_i - x_{i,j}\| \geq \varepsilon$ και $\left\| \sum_{j=1}^{k_i} \lambda_{i,j} x_{i,j} - x_i \right\| \leq \varepsilon/2^{n+3}$. Διαμερίζουμε κάθε A_i σε ξένα σύνολα $\{A_{i,j} : j \leq k_i\}$ με $m(A_{i,j}) = \lambda_{i,j} m(A_i)$ για κάθε i και j , παίρνουμε B_{n+1} να είναι η άλγεβρα της οποίας τα στοιχεία είναι τα $A_{i,j}$ και ορίζουμε $g_{n+1} = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^{k_i} x_{i,j} \chi_{A_{i,j}}$. Τότε τα (1) και (2) ισχύουν. $\square$

Κεφάλαιο 2

2.1 Ιδιότητες των χώρων $L_p [0,1]$ ($1 \leq p < \infty$)

Θεώρημα 1 (Khinchine's Inequalities) [D]

Έστω $(r_n)_{n \geq 1}$ η ακολουθία των Rademacher συναρτήσεων. Τότε για κάθε p με $1 \leq p < \infty$ υπάρχει μια σταθερά $k_p > 0$ τέτοια ώστε

$$k_p^{-1} \left(\sum_i a_i^2 \right)^{\frac{1}{2}} \leq \left\| \sum_i a_i r_i \right\|_p \leq k_p \left(\sum_i a_i^2 \right)^{\frac{1}{2}}$$

ισχύει, για κάθε πεπερασμένη ακολουθία (a_i) πραγματικών αριθμών.

Απόδειξη

Οι Rademacher συναρτήσεις είναι ορθοκανονικές στο $[0,1]$ με $\sup$ norm 1. Συνεπώς, χρειάζεται να δείξουμε μόνο ότι υπάρχουν σταθερές όπως στις ακόλουθες συνθήκες:

i) Αν $2 \leq p$, τότε πρέπει να δείξουμε ότι υπάρχει ένα $K > 0$ τέτοιο ώστε

$$\left\| \sum_i a_i r_i \right\|_p \leq K \left(\sum_i a_i^2 \right)^{\frac{1}{2}}$$

ii) Αν $1 \leq p < 2$, τότε πρέπει να δείξουμε ότι υπάρχει ένα $k > 0$ τέτοιο ώστε

$$k \left(\sum_i a_i^2 \right)^{\frac{1}{2}} \leq \left\| \sum_i a_i r_i \right\|_p$$

Ας επαληθεύσουμε τώρα την ανισότητα Khinchine για $p \geq 2$. Η μονοτονία των L_p -norm μας επιτρέπει να πάρουμε το p άρτιο, έστω $p = 2l$, όπου $l \geq 1$ φυσικός αριθμός. Επίσης

$$S_n = \sum_{i=1}^n a_i r_i$$

και παίρνουμε το ολοκλήρωμα της p -δυναμής του πάνω στο $[0,1]$. Με τη βοήθεια της διωνυμικής ταυτότητας έχουμε

$$\begin{aligned} \int_0^1 S_n^p(t) dt &= \int_0^1 S_n^{2l}(t) dt \\ &= \int \left(\sum_{i=1}^n a_i r_i \right)^{2l} \\ &= \sum A_{a_1, \dots, a_j} a_i^{a_1} \dots a_{i_j}^{a_j} \int r_i^{a_1} \dots r_{i_j}^{a_j} \end{aligned}$$

με $a_1, \dots, a_j$ θετικούς ακέραιους ,

$$\sum a_j = 2l ,$$

$$A_{a_1, \dots, a_j} = \frac{(a_1 + \dots + a_j)}{(a_1)! \dots (a_j)!} ,$$

και $i_1, \dots, i_j$ είναι διαφορετικοί μεταξύ τους ακέραιοι μεταξύ 1 και n . Επίσης , επειδή οι r_i είναι Rademacher συναρτήσεις , βλέπουμε ότι η μορφή του $\int S_n^p$ είναι πραγματικά πιο απλή από την αρχική , οπότε

$$\int S_n^p = \int S_n^{2l} = \sum A_{2\beta_1, \dots, 2\beta_j} a_i^{2\beta_1} \dots a_{i_j}^{2\beta_j}$$

επειδή το $\int r_i^{a_1} \dots r_{i_j}^{a_j}$ είναι 0 ή 1 ανάλογα με την ύπαρξη των πρώτων δυνάμεων $a_1, \dots, a_j$ ή την μη ύπαρξη αυτών . Φυσικά , σε αυτή τη μορφή του $\int S_n^p$, ξέρουμε ότι τα $\beta_1, \dots, \beta_j$ είναι θετικοί ακέραιοι και $\sum \beta_j = l$. Επίσης έχουμε :

$$\int S_n^p = \sum \frac{A_{2\beta_1, \dots, 2\beta_j}}{A_{\beta_1, \dots, \beta_j}} A_{\beta_1, \dots, \beta_j} a_i^{2\beta_1} \dots a_{i_j}^{2\beta_j}$$

Θα δούμε τώρα αν ικανοποιείται η ανισότητα Holder παρέχοντας ένα άνω φράγμα για τα πηλίκια $A_{2\beta_1, \dots, 2\beta_j} / A_{\beta_1, \dots, \beta_j}$ ως ακολούθως

$$\begin{aligned} \frac{A_{2\beta_1, \dots, 2\beta_j}}{A_{\beta_1, \dots, \beta_j}} &= \frac{(2l)!}{(2\beta_1)! \dots (2\beta_j)!} \frac{(\beta_1)! \dots (\beta_j)!}{(l)!} \\ &= \frac{(2l)(2l-1) \dots (l+1)(l)! (\beta_1)! \dots (\beta_j)!}{(2\beta_1) \dots (\beta_1+1)(\beta_1)! \dots (2\beta_j) \dots (\beta_j+1)(\beta_j)! (l)!} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
&= \frac{(2l)(2l-1)\dots(l+1)}{(2\beta_1)\dots(\beta_1+1)\dots(2\beta_j)\dots(\beta_j+1)} \\
&\leq \frac{(2l)(2l-1)\dots(l+1)}{2^{\beta_1}\dots 2^{\beta_j}} = \frac{(2l)(2l-1)\dots(l+1)}{2^{\beta_1+\dots+\beta_j}} \\
&\leq \frac{l^l}{2^l} .
\end{aligned}$$

Αυτό μας δίνει

$$\int S_n^{2l} \leq \left(\frac{l}{2}\right)^l \left(\sum_{i=1}^n a_i^2\right)^l .$$

Από το παραπάνω βλέπουμε ότι

$$\left(\int S_n^p\right)^{1/p} = \left(\int S_n^{2l}\right)^{1/2l} \leq \sqrt{\frac{l}{2}} \left(\sum_{i=1}^n a_i^2\right)^{1/2}$$

που αποδεικνύει το (i) .

Για να αποδείξουμε το (ii) θα χρησιμοποιήσουμε την ανισότητα Liarounov :
Αν η $f > 0$ ανήκει σε όλους τους $L_p [0,1]$ για $p > 0$, τότε η $\log \int_0^1 f^p$ είναι μια κυρτή συνάρτηση για $p > 0$.

Για την απόδειξη του (ii) θα ασχοληθούμε μόνο με την περίπτωση που $1 \leq p < 2$. Παίρνουμε λ_1 και λ_2 έτσι ώστε $\lambda_1, \lambda_2 > 0$, $\lambda_1 + \lambda_2 = 1$ και $p\lambda_1 + 4\lambda_2 = 2$. Τότε

$$\begin{aligned}
&\left(\sum_{i=1}^n a_i^2\right) = \|S_n\|_2^2 \\
&\leq \|S_n\|_p^{p\lambda_1} \|S_n\|_4^{4\lambda_2} \quad (\text{από την ανισότητα Liarounov}) \\
&\leq \|S_n\|_p^{p\lambda_1} \left[\sqrt{2} \left(\sum_{i=1}^n a_i^2\right)^{1/2} \right]^{4\lambda_2}
\end{aligned}$$

από το (i) . Παίρνοντας και τα δυο μέλη με την κατάλληλη ποσότητα παίρνουμε

$$4^{-\frac{\lambda_2}{p\lambda_1}} \left(\sum a_i^2\right)^{1/2} \leq \|S_n\|_p$$

η οποία αποδεικνύει το (ii) .

Θεώρημα 2 (Banach – Saks)

Υποθέτουμε ότι $1 < p \leq 2$. Αν η (f_n) είναι μια ασθενώς μηδενική ακολουθία στον $L_p[0,1]$, τότε η (f_n) έχει μια υπακολουθία (f_{k_n}) με την ιδιότητα

$$\left\| \sum_{i=1}^n f_{k_i} \right\| = O\left(n^{1/p}\right) .$$

Πόρισμα 3

Αν $1 < p \leq 2$, τότε κάθε φραγμένη ακολουθία στον $L_p[0,1]$ έχει μια υπακολουθία της οποίας οι μέσοι όροι συγκλίνουν στη νόρμα .

Τώρα θα διατυπώσουμε μια ‘μικρή βελτίωση’ του θεωρήματος Banach- Saks στην περίπτωση του $L_2[0,1]$, την οποία θα χρησιμοποιήσουμε για να αποδείξουμε ότι αν η (f_n) είναι μια ασθενής μηδενική ακολουθία στον $L_2[0,1]$, τότε υπάρχει μια υπακολουθία της (f_{k_n}) με την ακόλουθη ιδιότητα

$$\limsup_n \sup_{j_1 < \dots < j_n} \left\| \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n f_{k_{j_i}} \right\|_2 = 0 .$$

Υποθέτουμε ότι $\|f_n\|_2 \leq 1$ για κάθε n και ότι η (f_n) είναι ασθενώς μηδενική . Έστω $k_1 = 1$ και διαλέγουμε $k_2 > k_1$ τέτοιο ώστε

$$\int_0^1 f_{k_1}(t) f_{k_2}(t) dt < \frac{1}{2} .$$

Επαναλαμβάνουμε το παραπάνω , έστω $k_3 > k_2$ με

$$\int_0^1 f_{k_1}(t) f_{k_3}(t) dt, \int_0^1 f_{k_2}(t) f_{k_3}(t) dt < \frac{1}{3} .$$

Ομοίως , επιλέγουμε $k_4 > k_3$ τέτοιο ώστε

$$\int_0^1 f_{k_1}(t) f_{k_4}(t) dt, \int_0^1 f_{k_2}(t) f_{k_4}(t) dt, \int_0^1 f_{k_3}(t) f_{k_4}(t) dt < \frac{1}{4} .$$

Τώρα είναι σαφές πώς προχωράει η μέθοδος της εύρεσης της υπακολουθίας . Έστω $j_1 < \dots < j_n$. Τότε

$$\left\| \sum_{i=1}^n f_{k_{j_i}} \right\|_2^2 = \sum_{i=1}^n \|f_{k_{j_i}}\|_2^2 + 2 \sum_{1 \leq l < i \leq n} \int_0^1 f_{k_{j_l}} f_{k_{j_i}}$$

$$\leq n + 2 \sum_{i=2}^n \sum_{l=1}^{i-1} (j_i)^{-1} = n + \sum_{i=2}^n \frac{i-1}{j_i}$$

$$\leq n + 2n = 3n .$$

Οπότε ο ισχυρισμός που διατυπώσαμε είναι αληθής .

Λήμμα 4 (Diagonal Lemma)

Έστω (f_n) μια ασθενώς μηδενική ακολουθία στον $L_1[0,1]$. Τότε για κάθε $\varepsilon > 0$, υπάρχει υπακολουθία (g_n) της (f_n) τέτοια ώστε

$$\overline{\lim}_k \sup_{n_1 < \dots < n_k} \left\| \frac{1}{k} \sum_{i=1}^k g_{n_i} \right\|_1 \leq \varepsilon .$$

Απόδειξη

Υποθέτουμε ότι $\|f_n\|_1 \leq 1$ για κάθε n . Έστω m, n θετικοί ακέραιοι και

$$E_{m,n} = \{t : |f_n(t)| \geq m\}$$

οπότε (αν το λ είναι το μέτρο Lebesgue)

$$\|f_n\|_1 = \int_0^1 |f_n(t)| dt \geq \int_{E_{m,n}} |f_n(t)| dt \geq m \lambda(E_{m,n})$$

συνεπώς

$$\lambda(E_{m,n}) \leq \frac{1}{m} .$$

Επειδή το σύνολο $\{f_n : n \geq 1\}$ είναι σχετικά ασθενώς συμπαγές στον $L_1[0,1]$, το κριτήριο Dunford-Pettis [DU] εξασφαλίζει την ύπαρξη ενός $n > 0$ με

$\int_E |f_n(t)| dt \leq \frac{\varepsilon}{3}$ όταν $\lambda(E) \leq n$. Με τον υπολογισμό που έγινε παραπάνω , βρήκαμε ότι υπάρχει ένα m_0 τέτοιο ώστε

$$\int_{E_{m_0,n}} |f_n(t)| dt \leq \frac{\varepsilon}{3}$$

για κάθε n . Ορίζουμε $\overline{f_n}$ ως

$$\overline{f_n}(t) = \begin{cases} f_n(t), & t \in E_{m_0,n} \\ 0, & t \notin E_{m_0,n} \end{cases}$$

Είναι σαφές ότι $f_n(t) - \overline{f_n}(t)$ είναι ακριβώς $f_n C_{[|f_n(t)| \leq m_0]}$, και έτσι $f_n - \overline{f_n} \in m_0 B_{L_2[0,1]}$. Από την ασθενή συμπίεση του $m_0 B_{L_2[0,1]}$, μπορούμε να βρούμε μια αύξουσα ακολουθία (n_k) από θετικούς ακέραιους και ένα $h \in m_0 B_{L_2[0,1]}$ τέτοιο ώστε

$$h = \text{weak} \lim_{k \rightarrow \infty} f_{n_k} - \overline{f_{n_k}}$$

Επίσης

$$\limsup_k \sup_{i_1 < \dots < i_k} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k (f_{n_{i_j}} - \overline{f_{n_{i_j}}}) - h \right\|_2 = 0.$$

Επειδή $(f_{n_k} - \overline{f_{n_k}})$ συγκλίνει ασθενώς στο h στον $L_2[0,1]$, το ίδιο ισχύει και στον $L_1[0,1]$. Αλλά η (f_{n_k}) είναι ασθενώς μηδενική στον $L_1[0,1]$ οπότε

$$-h = \text{weak} \lim_k \overline{f_{n_k}}.$$

Επίσης

$$\|\overline{f_{n_k}}\|_1 = \int_{E_{m_0, n_k}} |f_n(t)| dt \leq \frac{\varepsilon}{3} \quad \text{για κάθε } k \quad \text{και} \quad \|h\|_1 \leq \frac{\varepsilon}{3}.$$

Από όλα τα παραπάνω, αν το k είναι αρκετά μεγάλο έχουμε ότι

$$\begin{aligned} \sup_{i_1 < \dots < i_k} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k (f_{n_{i_j}} - \overline{f_{n_{i_j}}}) - h \right\|_1 &\leq \\ \sup_{i_1 < \dots < i_k} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k (f_{n_{i_j}} - \overline{f_{n_{i_j}}}) - h \right\|_2 &\leq \frac{\varepsilon}{3}, \end{aligned}$$

από το οποίο συμπεραίνουμε ότι για το ίδιο μεγάλο k έχουμε,

$$\begin{aligned} &\sup_{i_1 < \dots < i_k} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k f_{n_{i_j}} \right\|_1 \\ &\leq \sup_{i_1 < \dots < i_k} \left(\left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k (f_{n_{i_j}} - \overline{f_{n_{i_j}}}) - h \right\|_1 + \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k \|f_{n_{i_j}}\|_1 + \|h\|_1 \right) \leq \varepsilon. \end{aligned}$$

ηλαδή η $g_k = f_{n_k}$ είναι η υπακολουθία που θέλαμε αποδεικνύοντας το ζητούμενο.

Θεώρημα 5 (Szlenk)

Κάθε ασθενής συγκλίνουσα ακολουθία στον $L_1[0,1]$ έχει μια υπακολουθία της οποίας οι μέσοι όροι συγκλίνουν ως προς τη νόρμα.

Απόδειξη

Υποθέτουμε ότι η (f_n) είναι μια ασθενώς μηδενική ακολουθία στον $B_{L_1[0,1]}$. Αν γίνουν πολλές επαναλήψεις του diagonal λήμματος, τότε μπορούμε να βρούμε μια ακολουθία $(n_k(l))_{l=1}^{\infty}$ από γνήσια αύξουσες ακολουθίες ακέραιων αριθμών, ώστε κάθε επόμενη ακολουθία να είναι υπακολουθία της προηγούμενης και τέτοια ώστε για κάθε l να έχουμε

$$\overline{\lim}_k \sup_{i_1 < \dots < i_k} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k f_{n_{i_j}} \right\|_1 \leq \frac{1}{l}.$$

Φυσικά η υπακολουθία που ζητάμε είναι ακριβώς η (g_n) της οποίας ο m -οστός όρος είναι ο $f_{n_m}(m)$. Πράγματι αν $k > l$, τότε

$$\begin{aligned} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k g_j \right\|_1 &\leq \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^l g_j \right\|_1 + \frac{k-l}{l} \left\| \frac{1}{k-l} \sum_{j=l+1}^k g_j \right\|_1 \\ &\leq \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^l g_j \right\|_1 + \left\| \frac{1}{k-l} \sum_{j=1}^{k-l} f_{n_{l+j}}(l+j) \right\|_1. \end{aligned}$$

Επίσης

$$\overline{\lim}_{k \rightarrow \infty} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k g_j \right\|_1 \leq \overline{\lim}_{k \rightarrow \infty} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^l g_j \right\|_1 + \overline{\lim}_{k \rightarrow \infty} \left\| \frac{1}{k-l} \sum_{j=1}^{k-l} f_{n_{l+j}}(l+j) \right\|_1$$

Ο πρώτος όρος $\overline{\lim}_{k \rightarrow \infty} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^l g_j \right\|_1$ του παραπάνω αθροίσματος είναι 0. Για σταθερό l και αφήνοντας το k να πηγαίνει στο ∞ , με $k > l$ έχουμε ότι ο δεύτερος όρος του παραπάνω αθροίσματος είναι μικρότερος από $1/l$. Αυτό έπεται από το diagonal λήμμα. Άρα έχουμε

$$\overline{\lim}_{k \rightarrow \infty} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k g_j \right\|_1 \leq \frac{1}{l}$$

για όποιο l έχουμε διαλέξει. Αυτό μας δίνει ότι

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \left\| \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k g_j \right\|_1 = 0.$$

Τα παραπάνω μπορούν να βρεθούν στο [D].

Θεώρημα 6 (LEWIS-STEGALL)

Ένας χώρος Banach X έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα σε σχέση με τον (Ω, Σ, μ) αν και μόνο αν κάθε φραγμένος γραμμικός τελεστής $T : L_1(\mu) \rightarrow X$ επιδέχεται παραγοντοποίηση $T = LS$, όπου $L : l_1 \rightarrow X$ και $S : L_1(\mu) \rightarrow l_1$ είναι συνεχής γραμμικοί τελεστές.

Σε αυτή την περίπτωση, για κάθε $\varepsilon > 0$, μπορούμε να διαλέξουμε L, S τέτοιους ώστε $\|S\| \leq \|T\| + \varepsilon$ και $\|L\| \leq 1$.

Για την απόδειξη θα χρειαστούμε τα τρία παρακάτω θεωρήματα και το παρακάτω πόρισμα :

Θεώρημα 6.1 (HILLE)

Έστω $T : X \rightarrow Y$ κλειστός γραμμικός τελεστής, όπου X, Y είναι χώροι Banach. Αν οι f και Tf είναι Bochner ολοκληρώσιμες σε σχέση με το μ , τότε

$$T\left(\int_E f d\mu\right) = \int_E Tf d\mu$$

για κάθε $E \in \Sigma$.

Απόδειξη

Παραπέμπουμε στο [DU] σελ. 47.

Θεώρημα 6.2

Έστω X ένας χώρος Banach και (Ω, Σ, μ) ένας πεπερασμένος χώρος μέτρου. Τότε ο X έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα σε σχέση με τον (Ω, Σ, μ) αν και μόνο αν κάθε $T : L_1(\mu) \rightarrow X$ είναι αναπαραστάσιμος.

Απόδειξη

Παραπέμπουμε στο [DU] σελ. 63 και σελ. 27 της παρούσας.

Πόρισμα 6.3

Μια συνάρτηση $f : \Omega \rightarrow X$ είναι μ -μετρήσιμη αν και μόνο αν η f είναι το μ -σχεδόν παντού ομοιόμορφο όριο μιας ακολουθίας από αριθμήσιμες μ -μετρήσιμες συναρτήσεις.

Θεώρημα 6.4 (Dominated Convergence Theorem)

Έστω (Ω, Σ, μ) ένας πεπερασμένος χώρος μέτρου και (f_n) μια ακολουθία από Bochner ολοκληρώσιμες X -valued συναρτήσεις στον Ω . Αν $\lim_n f_n = f$ κατά μέτρο (δηλαδή $\lim_n \mu\{\omega \in \Omega : \|f_n - f\| \geq \varepsilon\} = 0$ για κάθε $\varepsilon > 0$) και υπάρχει μια πραγματική Lebesgue ολοκληρώσιμη συνάρτηση g στον Ω με $\|f_n\| \leq g$ μ -σχεδόν παντού, τότε η f είναι Bochner ολοκληρώσιμη συνάρτηση και $\lim_n \int_E f_n d\mu = \int_E f d\mu$ για κάθε $E \in \Sigma$. Στην πραγματικότητα, $\lim_n \int_\Omega \|f - f_n\| d\mu = 0$.

Απόδειξη

Παραπέμπουμε στο [DU] σελ. 45.

Απόδειξη Θεωρήματος 6

Έστω ότι ο $T : L_1(\mu) \rightarrow X$ επιδέχεται μια τέτοια παραγοντοποίηση. Επειδή ο l_1 έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα, υπάρχει μια Bochner μ -ολοκληρώσιμη $g : \Omega \rightarrow l_1$ τέτοια ώστε για κάθε $f \in L_1(\mu)$ να έχουμε $S(f) = \int_\Omega fg d\mu$. Το γεγονός αυτό συνδυαζόμενο με το θεώρημα 6.1 μας δίνει ότι

$$T(f) = LS(f) = \int_\Omega fL(g) d\mu$$

για κάθε $f \in L_1(\mu)$. Οπότε ο T είναι αναπαραστάσιμος και από το θεώρημα 6.2 η απόδειξη ολοκληρώνεται.

Για το αντίστροφο, υποθέτουμε ότι ο X έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα σε σχέση με τον (Ω, Σ, μ) . Έστω $T : L_1(\mu) \rightarrow X$ ένας φραγμένος γραμμικός τελεστής. Σύμφωνα με το θεώρημα 6.2, υπάρχει $g \in L_\infty(\mu, X)$ τέτοια ώστε $T(f) = \int_\Omega fg d\mu$ για κάθε $f \in L_1(\mu)$. Έστω $\varepsilon > 0$. Από το πόρισμα 6.3, υπάρχει ακολουθία από μ -μετρήσιμες συναρτήσεις με αριθμήσιμο πλήθος τιμών τέτοια ώστε $\|g - f_n\|_\infty < \varepsilon 2^{-n-1}$. Ορίζουμε $g_1 = f_1$ και $g_n = f_n - f_{n-1}$ για $n \geq 2$, και έχουμε

$$\left\| g - \sum_{m=1}^n g_m \right\|_\infty < \varepsilon 2^{-n-1}$$

για κάθε n . Επίσης ορίζουμε για κάθε n , $g_n = \sum_{k=1}^{\infty} x_{n,k} \chi_{E_{n,k}}$ όπου $(E_{n,k})_{k=1}^{\infty}$ είναι μια ακολουθία από ξένα μέλη της Σ και $\|x_{n,k}\| < \varepsilon 2^{-n}$ για κάθε $n \geq 2$. Ορίζουμε $S : L_1(\mu) \rightarrow l_1(N \times N)$ ως

$$S(f)(n, k) = \|x_{n,k}\| \int_{E_{n,k}} f d\mu$$

για $f \in L_1(\mu)$. Τότε έχουμε

$$\begin{aligned} \|S(f)\| &\leq \sum_{n=1}^{\infty} \sum_{k=1}^{\infty} \|x_{n,k}\| \left| \int_{E_{n,k}} f d\mu \right| \\ &\leq \sum_{k=1}^{\infty} \|x_{1,k}\| \int_{E_{1,k}} |f| d\mu + \sum_{n=2}^{\infty} \sum_{k=1}^{\infty} \|x_{n,k}\| \int_{E_{n,k}} |f| d\mu . \end{aligned}$$

Επειδή $\|g - g_1\|_{\infty} < \varepsilon/2$ και $\|g\|_{\infty} = \|T\|$, θα έχουμε ότι $\|x_{1,k}\| < \|T\| + \varepsilon/2$ για κάθε k .
Όμως $\|x_{n,k}\| < \varepsilon 2^{-n}$ για κάθε $n \geq 2$, οπότε

$$\begin{aligned} \|S(f)\| &\leq (\|T\| + \varepsilon/2) \sum_{k=1}^{\infty} \int_{E_{1,k}} |f| d\mu + \sum_{n=2}^{\infty} \sum_{k=1}^{\infty} \varepsilon 2^{-n} \int_{E_{n,k}} |f| d\mu \\ &\leq (\|T\| + \varepsilon) \|f\|_1 . \end{aligned}$$

Άρα $\|S\| \leq (\|T\| + \varepsilon)$.

Επίσης ορίζουμε $L: l_1(N \times N) \rightarrow X$ ως ακολούθως

$$L((a_{n,k})) = \sum_{n=1}^{\infty} \sum_{k=1}^{\infty} a_{n,k} \frac{x_{n,k}}{\|x_{n,k}\|}$$

με την παραδοχή ότι $0/0 = 0$. Είναι σαφές ότι $\|L\| \leq 1$.

Τελικά, αν $f \in L_1(\mu)$, τότε από το Dominated Convergence Theorem

$$\begin{aligned} LS(f) &= \sum_{n=1}^{\infty} \sum_{k=1}^{\infty} \|x_{n,k}\| \int_{E_{n,k}} f d\mu \frac{x_{n,k}}{\|x_{n,k}\|} \\ &= \sum_{n=1}^{\infty} \int_{\Omega} f g_n d\mu = \int_{\Omega} f g d\mu = T(f) . \end{aligned}$$

2.2 Semi-embedding και sign-embedding του L_1

Ορισμοί 7 ([R] – [BR] – [W])

Έστω X και Y χώροι Banach και $T: X \rightarrow Y$ ένας τελεστής (εννοούμε μια φραγμένη γραμμική απεικόνιση). Ο T ονομάζεται semi-embedding αν ο T είναι ένα προς ένα και το σύνολο $TB_a(X)$ είναι κλειστό, όπου $B_a(X)$, η μοναδιαία μπάλα του X . Λέμε ότι ο X semi-embeds στον Y αν υπάρχει ένα semi-embedding από τον X στον Y . Επίσης ο T ονομάζεται embedding ή ισομορφισμός, αν υπάρχει ένα $\delta > 0$, τέτοιο ώστε $\|Tx\| \geq \delta \|x\|$ για κάθε $x \in X$. Συνήθως, ο ‘όρος’ semi-embedding είναι πολύ ασθενέστερος από τον ‘όρο’ embedding. Τέλος, αν

$X = L_1$, λέμε ότι ο T είναι ένα sign-embedding, αν ο T είναι ένα προς ένα και υπάρχει $\delta > 0$ τέτοιο ώστε $\|Tx\| \geq \delta\|x\|$ όταν η συνάρτηση x παίρνει τιμές $1, 0, -1$.

Λήμμα 8

Έστω X και Y χώροι Banach, $T: X \rightarrow Y$ γραμμικός τελεστής και K ένα κλειστό φραγμένο διαχωρίσιμο κυρτό υποσύνολο του X . Υποθέτουμε ότι το σύνολο $T(K)$ είναι κλειστό, και ο $T|_K$ είναι ένα προς ένα. Τότε αν (f_n) είναι ένα K -valued martingale τέτοιο ώστε το (Tf_n) συγκλίνει σχεδόν παντού, το (f_n) συγκλίνει σχεδόν παντού.

Απόδειξη [BR]

Έστω A μια σ -υποάλγεβρα της Σ , και E_A η conditional expectation σε σχέση με την A . Ιαλέγουμε μια αύξουσα ακολουθία (A_n) από σ -υποάλγεβρες της Σ , τέτοια ώστε για κάθε n , η (f_n) είναι (A_n) μετρήσιμη με $E_{n-1}f_n = f_{n-1}$ για $n > 1$, όπου $E_n = E_{A_n}$ για κάθε n . Υποθέτουμε ότι η Σ είναι η μικρότερη πλήρης σ -άλγεβρα που περιέχει όλες της A_n . Από την υπόθεση, υπάρχει μια Bochner ολοκληρώσιμη συνάρτηση g τέτοια ώστε $Tf_n \rightarrow g$ σχεδόν παντού (φυσικά η (Tf_n) είναι επίσης ένα martingale σε σχέση με τη (A_n)). Επειδή το TK είναι κλειστό, υποθέτουμε ότι η g παίρνει τιμές στο TK παντού. Επίσης ορίζουμε $f = T^{-1}g$. Το K είναι διαχωρίσιμο και πλήρες σύνολο και η $T|_K$ είναι μία ένα προς ένα και συνεχής συνάρτηση. Από το κλασικό θεώρημα του Lusin, αν U είναι ένα Borel υποσύνολο του K , το TU είναι επίσης ένα Borel σύνολο, οπότε το σύνολο $f^{-1}(U) = g^{-1}(TU)$ είναι Lebesgue μετρήσιμο. Άρα η f είναι μετρήσιμη και Bochner ολοκληρώσιμη συνάρτηση. Από το θεώρημα Doob martingale convergence, έχουμε ότι $E_n f \rightarrow f$ σχεδόν παντού. Μένει ακόμα να δείξουμε ότι $E_n f = f_n$ σχεδόν παντού για κάθε n . Όμως, επειδή ο T είναι ένα προς ένα, είναι αρκετό να δείξουμε ότι $TE_n f = Tf_n$ σχεδόν παντού για κάθε n . Αλλά για συγκεκριμένο n , $TE_n f = E_n Tf = \lim_{m \rightarrow \infty} E_n Tf_m = \lim_{m \rightarrow \infty} TE_n f_m = Tf_n$.

Πόρισμα 9

Έστω X, Y, T και K όπως στο λήμμα 8. Τότε το K έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα αν και μόνο αν το TK έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα.

Περνάμε τώρα στη σχέση του sign-embedding και του semi-embedding του L_1 .

Λήμμα 10

Έστω X ένας χώρος Banach και T ένας τελεστής $T : L_1 \rightarrow X$ με την ακόλουθη ιδιότητα : Υπάρχει ένα $\delta > 0$, τέτοιο ώστε $\|Tf\| \geq \delta$ για κάθε $f \in L_1$ με $\int f dm = 0$ και $|f| = 1$. Τότε ο L_1 sign-embeds στον X .

Είμαστε έτοιμοι να συσχετίσουμε το sign-embedding και το semi-embedding στον L_1 .

Έστω P το σύνολο όλων των πυκνοτήτων πιθανότητας στον L_1 . ηλαδή , $f \in P$ αν και μόνο αν $f \geq 0$ σχεδόν παντού και $\int f dm = 1$.

Θεώρημα 11 [R]

Έστω X ένας χώρος Banach με την ακόλουθη ιδιότητα : Υπάρχει ένας ένα προς ένα τελεστής $T : L_1 \rightarrow X$ και ένα κλειστό φραγμένο κυρτό σύνολο W με TW κλειστό και $P \subset W$. Τότε ο L_1 sign-embeds στον X .

Απόδειξη

Έστω T και W όπως τα ορίσαμε στη διατύπωση του θεωρήματος παραπάνω . Από το λήμμα 10 , αρκεί να αποδείξουμε την ύπαρξη ενός συνόλου θετικού μέτρου E και ένα $\delta > 0$, τέτοιο ώστε $\|Tf\| \geq \delta$ για κάθε μετρήσιμη συνάρτηση f με $\int f dm = 0$ και $|f| = \chi_E$. Υποθέτουμε ότι δεν υπάρχει τέτοιο σύνολο E . Ορίζουμε $h_0 = 1$ και $E_1 = [0, 1]$, μια ακολουθία μετρήσιμων συνόλων (E_n) η οποία ικανοποιεί τα ακόλουθα

$$\alpha) E_n = E_{2n} \cup E_{2n+1} \text{ και } E_{2n} \cap E_{2n+1} = \emptyset .$$

$$\beta) m(E_{2n}) = \frac{1}{2} m(E_n)$$

και συναρτήσεις (h_n) με $h_n = \chi_{E_{2n}} - \chi_{E_{2n+1}}$ και $\|Th_n\| < \frac{\|h_n\|}{2^n}$ για κάθε n . Στην πραγματικότητα τις h_i τις ορίζουμε με $0 \leq i < n$. Οπότε τα E_n έχουν πλήρως οριστεί.

Επιλέγουμε h_n τέτοιο ώστε $\int h_n dm = 0$, $|h_n| = \chi_{E_n}$ και $\|Th_n\| \leq \frac{\|h_n\|}{2^n}$. Επίσης ορίζουμε

$$E_{2n} = \{\omega : h_n(\omega) = 1\} \text{ και } E_{2n+1} = \{\omega : h_n(\omega) = -1\} .$$

Τώρα ορίζουμε ένα martingale που παίρνει τιμές στο P ως

$$\bar{f}_n(\omega) = \sum_{i=0}^{n-1} \frac{h_i}{\|h_i\|} h_i(\omega) , n = 1, 2, \dots$$

Επίσης για πολλά $\omega \in [0,1]$ υπάρχουν απείρως πολλά n τέτοια ώστε $|h_n(\omega)| = 1$.
 Οπότε $\|\bar{f}_{n+1} - \bar{f}_n(\omega)\| = 1$ για απείρως πολλά n , οπότε το $(\bar{f}_n)$ δεν συγκλίνει.
 Όμως $(T\bar{f}_{n+1} - T\bar{f}_n)(\omega) = \frac{Th_n}{\|h_n\|} h_n(\omega)$. Άρα $\|(T\bar{f}_{n+1} - T\bar{f}_n)(\omega)\| < \frac{1}{2^n}$ για κάθε n ,
 επομένως το $(T\bar{f}_n)(\omega)$ συγκλίνει για κάθε ω . Η αντίθεση που προκύπτει από το
λήμμα 8 ολοκληρώνει την απόδειξη.

Λήμμα 12 [R]

Εστω $T : L_1 \rightarrow c_0$ ένας τελεστής. Για κάθε $\varepsilon > 0$, υπάρχει μια συνάρτηση r με
 $|r| = 1$ (και $\int r dt = 0$) τέτοια ώστε $\|Tr\| < \varepsilon$.

Απόδειξη

Υποθέτουμε χωρίς βλάβη της γενικότητας ότι $\|T\| \leq 1$. Έστω (e_n) η
 συνηθισμένη βάση του l_1 και $f_n = T^* e_n$ για κάθε n . Τότε η $f_n \rightarrow 0$ ασθενώς* και
 $\|f_n\|_\infty \leq 1$ για κάθε n .

ιαλέγουμε k τέτοιο ώστε $1/k < \varepsilon/2$, και για j με $1 \leq j \leq k$ θέτουμε
 $I_j = [(j-1)/k, j/k]$. Επίσης διαλέγουμε r της μορφής $r = \sum_{j=1}^k r_j$, όπου για κάθε
 j ,

$$r_j(x) = 1 \text{ ή } -1, \quad \text{αν } x \in I_j \tag{1}$$

$$= 0, \quad \text{αν } x \notin I_j, \text{ και } \int r_j dt = 0.$$

Ακόμα, για κάθε j , $\|r_j\|_1 = 1/k$, οπότε $\|Tr_j\| \leq 1/k$. ιαλέγουμε τις r_j ώστε τα Tr_j
 σχεδόν disjointly supported στο c_0 . Οπότε μπορούμε να εξασφαλίσουμε ότι

$$\left\| \sum Tr_j \right\| \leq 2 \max_j \|Tr_j\| < \varepsilon.$$

ιαλέγουμε r_1 αυθαίρετα ώστε να ικανοποιεί την (1). Επίσης διαλέγουμε N_1 ώστε
 $\|Tr_1(n)\| < \varepsilon/4$ για κάθε $n \geq N_1$. Μπορούμε να βρούμε τώρα ακέραιους $N_2, \dots, N_k$ και
 συναρτήσεις $r_2, \dots, r_n$ τέτοιες ώστε για κάθε j , με $2 \leq j \leq k$,

$$N_{j-1} < N_j \text{ και } r_j \text{ να ικανοποιούν την (1)} \tag{2}$$

$$Tr_j(n) = 0 \text{ αν } n < N_{j-1}, \tag{3}$$

και

$$\|Tr_j(n)\| < \frac{\varepsilon}{2^{j+1}} \text{ αν } n \geq N_j. \tag{4}$$

Θα χρησιμοποιήσουμε επαγωγή. Υποθέτουμε ότι $2 \leq j \leq k$ και ότι N_{j-1}, r_{j-1} έχουν
 ήδη επιλεγεί. Από το Ljapunoff convexity theorem [DU], υπάρχει ένα υποσύνολο
 E του I_j ώστε

$$\int_E f_n dt = \frac{1}{2} \int_{I_j} f_n dt \quad \text{για κάθε } n < N_{j-1}$$

και

$$\int_E 1 dt = \frac{1}{2} \int_{I_j} 1 dt . \quad (5)$$

Τότε η $r_j = \chi_E - \chi_{I_j-E}$ ικανοποιεί την (1) και την (3). Τώρα διαλέγουμε $N_j > N_{j-1}$ ώστε να ισχύει η (4).

Η κατασκευή λοιπόν είναι πλήρης με τη βοήθεια της επαγωγής. Ισχυριζόμαστε ότι η $r = \sum r_j$ έχει τις επιθυμητές ιδιότητες. Εύκολα βλέπουμε ότι η r έχει τιμές $1, -1$ σχεδόν παντού και $\int r dt = 0$. Παίρνουμε n θετικό ακέραιο. Αν $n \geq N_k$ τότε από την (4) έχουμε

$$|(Tr)(n)| \leq \sum_{j=1}^k |Tr_j(n)| < \sum_{j=1}^{\infty} \frac{\varepsilon}{2^{j+1}} = \frac{\varepsilon}{2} .$$

Αν $n \leq N_1$, τότε $|Tr(n)| = |Tr_1(n)| \leq \|r_1\|_1 < \varepsilon/2$ από την (3). ιαφορητικά διαλέγουμε $2 \leq i \leq k$ με $N_{i-1} \leq n < N_i$ οπότε

$$|Tr(n)| = \left| \sum_{j=1}^{i-1} Tr_j(n) + Tr_i(n) \right| \quad (\text{από την (3)})$$

$$\leq \sum_{j=1}^{i-1} \frac{\varepsilon}{2^{j+1}} + \|r_i\|_1 \quad (\text{από την (4)})$$

$$\leq \frac{\varepsilon}{2} + \frac{1}{k} .$$

Οπότε $\|Tr\| \leq \left(\frac{\varepsilon}{2}\right) + \left(\frac{1}{k}\right) < \varepsilon$, και το λήμμα αποδείχθηκε.

Θεώρημα 13 [BR]

Έστω X ένας διαχωρίσιμος χώρος Banach, Y ένας χώρος Banach, και $T: X \rightarrow Y$ μια semi-embedding τέτοια ώστε το $TBa(X)$ να έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα. Τότε ο X έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα.

Απόδειξη

Πρώτα παρατηρούμε ότι το TU είναι σύνολο Borel για όλα τα ανοιχτά σύνολα U . Πράγματι, αν το W είναι κλειστή μπάλα στον X , τότε το TW είναι κλειστό. Επειδή το U είναι αριθμήσιμη ένωση από ανοιχτές μπάλες, το TU είναι ένα F_σ σύνολο. Έστω $S: L_1 \rightarrow X$ ένας τελεστής. Υποθέτουμε χωρίς βλάβη της γενικότητας ότι $\|S\| \leq 1$. Ο τελεστής είναι αναπαραστάσιμος από μια συνάρτηση ψ επειδή το

TSP παίρνει τιμές στο $TBa(X)$ το οποίο είναι σύνολο που έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα. Επιπλέον την ψ μπορούμε να την επιλέξουμε ώστε να παίρνει τιμές στο $TBa(X)$. Επίσης ορίζουμε $\phi = T^{-1}\psi$ (υπενθυμίζουμε ότι ο T είναι ένα προς ένα και ο T^{-1} ορίζεται στο TX). Αν το U είναι ανοιχτό σύνολο, τότε το $\phi^{-1}(U) = \psi^{-1}(TU)$ είναι μετρήσιμο υποσύνολο του $[0,1]$ επειδή το TU είναι Borel σύνολο και η ψ είναι ισχυρά μετρήσιμη. Οπότε η ϕ είναι επίσης ισχυρά μετρήσιμη. Απομένει να δείξουμε ότι η ϕ αναπαριστά τον S . Έστω $f \in L_1$. Θα δείξουμε ότι

$$Sf = \int f \phi dt . \quad (1)$$

Επειδή ο T είναι ένα προς ένα, αρκεί να δείξουμε ότι

$$TSf = T \int f \phi dt . \quad (2)$$

Όμως $T \int f \phi dt = \int f T \phi dt = \int f \psi dt$, οπότε η (2) ισχύει επειδή ο TS είναι αναπαραστάσιμος από την ψ , και η απόδειξη ολοκληρώνεται.

Πρόταση 14

Έστω $T : L_1 \rightarrow c_0$ ένας τελεστής. Ο T δεν είναι sign-embedding.

Απόδειξη

Έστω $\varepsilon > 0$. Κατασκευάζουμε συνάρτηση r με $|r| = 1$ σχεδόν παντού και $\int r dm = 0$ έτσι ώστε $\|Tr\| < \varepsilon$. Υποθέτουμε, χωρίς βλάβη της γενικότητας, ότι $\|T\| < 1$. ιαλέγουμε k με $\frac{1}{k} < \frac{\varepsilon}{2}$ και ορίζουμε $I_j = \left[\frac{j-1}{k}, \frac{j}{k} \right)$ για κάθε j με $1 \leq j \leq k$. Θα διαλέξουμε r της μορφής $r = \sum_{j=1}^k r_j$ όπου για κάθε j ισχύει

$$|r_j| = \chi_{I_j} \quad \text{και} \quad \int r_j dm = 0 . \quad (*)$$

ιαλέγουμε αυθαίρετα την r_1 έτσι ώστε να ικανοποιεί την (*) και N_1 τέτοια ώστε $|Tr_1(n)| < \frac{\varepsilon}{4}$ για κάθε $n \geq N_1$. Χρησιμοποιώντας το Liapunoff convexity theorem διαλέγουμε με επαγωγή $N_2, \dots, N_k$ και συναρτήσεις $r_2, \dots, r_k$ τέτοιες ώστε για κάθε j , με $2 \leq j \leq k$,

- 1) $N_{j-1} < N_j$ και r_j να ικανοποιούν την (*)
- 2) $Tr_j(n) = 0$ αν $n < N_{j-1}$ και
- 3) $|Tr_j(n)| < \frac{\varepsilon}{2^{j+1}}$ αν $n \geq N_j$.

Από τα παραπάνω, έχουμε ότι τα Tr_j έχουν σχεδόν ξένο φορέα στον c_0 και μάλιστα

$$\|Tr\| = \|\Sigma Tr_j\| \leq 2 \max_j \|Tr_j\| < \varepsilon .$$

Κεφάλαιο 3

3.1 Το θεώρημα Krein-Milman και η Radon-Nikodym ιδιότητα

Σε αυτή την παράγραφο θα ασχοληθούμε με τη σύνδεση μεταξύ της δομής των extreme σημείων και της Radon-Nikodym ιδιότητας, αποδεικνύοντας ότι ένα κλειστό φραγμένο κυρτό σύνολο σε ένα χώρο Banach με την Radon-Nikodym ιδιότητα είναι η κλειστή κυρτή θήκη των extreme σημείων του.

Τα επόμενα αποτελέσματα ([DU] – [RB]) μας οδηγούν στο θεώρημα Bishop-Phelps. Ξεκινώντας, ορίζουμε για κάθε $x^* \in X^*$ και $M > 0$ ένα κλειστό κυρτό κώνο $K(x^*, M)$ ως

$$K(x^*, M) = \{x \in X : \|x\| \leq M x^*(x)\} .$$

Λήμμα 1

Έστω C ένα κλειστό κυρτό υποσύνολο του X . Αν $x^* \in X^*$ και x^* είναι φραγμένο στο C και $M > 0$, τότε για κάθε $z \in C$ υπάρχει $x_0 \in C$ με $x_0 - z \in K(x^*, M)$ και το $x_0 + K(x^*, M)$ supports το C στο x_0 , δηλαδή

$$C \cap (x_0 + K(x^*, M)) = \{x_0\} .$$

Απόδειξη

Θεωρούμε το C μερικά διατεταγμένο, γράφοντας $x \geq y$ όταν $x, y \in C$ και $x - y \in K(x^*, M)$. Σκοπεύουμε να χρησιμοποιήσουμε το Λήμμα του Zorn, οπότε έστω Π μια συλλογή από τα σημεία $x \in C$ με $x \geq z$ και W μια αλυσίδα του Π . Επειδή το $(x^*(w) : w \in W)$ είναι ένα μονότονα φραγμένο πραγματικό δίκτυο, αυτό συγκλίνει στο supremum του, a . Επειδή η $(x^*(w) : w \in W)$ είναι Cauchy, από τον ορισμό του $K(x^*, M)$ και αυτόν της μερικής διάταξης έχουμε ότι το $\{w : w \in W\}$ συγκλίνει στη νόρμα σε ένα στοιχείο x_1 . Η συνέχεια του x^* μας εγγυάται ότι $x_1 \in C$ και $x_1 \in \Pi$. Οπότε κάθε αλυσίδα στο Π έχει ένα άνω φράγμα στο Π και από το

Λήμμα του Zorn , το Π έχει ένα μεγιστικό στοιχείο x_0 . Εύκολα βλέπουμε ότι $x_0 - z \in K(x^*, M)$ και $x_0 \in C \cap (x_0 + K(x^*, M))$. Αν $y \in C \cap (x_0 + K(x^*, M))$, τότε $y - x_0 \in K(x^*, M)$ και $y \geq x_0$. Ακόμα έχουμε $x_0 \geq z$, οπότε $y \geq z$ και από την επιλογή του x_0 έχουμε $y = x_0$ ολοκληρώνοντας την απόδειξη .

Λήμμα 2

Εστω $x^*, y^* \in X^*$ με $\|x^*\| = \|y^*\| = 1$. Αν $\varepsilon > 0$ και $|y^*(x)| \leq \varepsilon/2$ όταν $\|x\| \leq 1$ και $x^*(x) = 0$, τότε $\|x^* - y^*\| \leq \varepsilon$ ή $\|x^* + y^*\| \leq \varepsilon$.

Απόδειξη

Περιορίζουμε το y^* στον μηδενόχωρο του x^* . Έστω z^* ένα συναρτησοειδές επέκτασης Hahn-Banach αυτού του περιορισμού . Προφανώς $\|z^*\| \leq \varepsilon/2$. Επιπλέον , το $y^* - z^*$ μηδενίζεται όταν $x^*(w) = 0$, οπότε $y^* - z^* = ax^*$ για κάποιο a . Επίσης

$$|1 - a| = \left\| \|y^*\| - \|y^* - z^*\| \right\| \leq \|z^*\| \leq \varepsilon/2 .$$

Οπότε αν $a \geq 0$, έχουμε

$$\|x^* - y^*\| = \|(1 - a)x^* - z^*\| \leq |1 - a| + \|z^*\| \leq \varepsilon ,$$

Ενώ , αν $a < 0$, έχουμε

$$\|x^* + y^*\| = \|(1 + a)x^* + z^*\| \leq |1 + a| + \|z^*\| \leq \varepsilon .$$

Σε κάθε περίπτωση , το λήμμα αποδείχτηκε .

Λήμμα 3

Εστω x^* και $y^* \in X^*$ με $\|x^*\| = 1 = \|y^*\|$. Αν $0 < \varepsilon < 1$ και $M > 1 + 2\varepsilon^{-1}$ τότε $\|x^* - y^*\| \leq \varepsilon$ όταν το y^* είναι μη αρνητικό στο $K(x^*, M)$.

Απόδειξη

ιαλέγουμε $x \in X$ τέτοιο ώστε $\|x\| = 1$ και $1 + 2\varepsilon^{-1} < Mx^*(x)$. Αν $y \in X$, $\|y\| < 2\varepsilon^{-1}$ και $x^*(y) = 0$ και έχουμε

$$\|x \pm y\| \leq 1 + 2\varepsilon^{-1} < Mx^*(x) = Mx^*(x \pm y) .$$

Συνεπώς $x \pm y \in K(x^*, M)$. Από την υπόθεση, $y^*(x \pm y) \geq 0$. Έτσι
 $|y^*(y)| \leq y^*(x) \leq \|x\| = 1$. Από το Λήμμα 2 έχουμε ότι $\|x^* + y^*\| \leq \varepsilon$ ή $\|x^* - y^*\| \leq \varepsilon$.
 Επειδή όμως ε και $M^{-1} < 1$, υπάρχει $z \in X$ τέτοιο ώστε $\|z\| = 1$ και
 $\max(\varepsilon, M^{-1}) < x^*(z)$. Τότε $\|z\| \leq Mx^*(z)$ και $z \in K(x^*, M)$. Αλλά $y^*(z) \geq 0$,
 οπότε

$$\varepsilon < (x^* + y^*)(z) \leq \|x^* + y^*\|,$$

και η απόδειξη ολοκληρώθηκε.

Θεώρημα 4 (BISHOP-PHELPS)

Έστω C ένα κλειστό φραγμένο κυρτό υποσύνολο ενός χώρου Banach X . Το σύνολο των συναρτησοειδών που παίρνουν την μέγιστη τιμή τους στο C , είναι norm πυκνό στον X^* .

Απόδειξη

Αρκεί να προσεγγίσουμε το $x^* \in X^*$ με $\|x^*\| = 1$ με συναρτησοειδή τα οποία παίρνουν την μέγιστη τιμή τους στο C . Θα υποθέσουμε, χωρίς βλάβη της γενικότητας, ότι το $0 \in C$.

Έστω $0 < \varepsilon < 1$ και διαλέγουμε $M > 1 + 2\varepsilon^{-1}$. Επειδή $M > 1$, βλέπουμε ότι το $K(x^*, M)$ είναι ένας κλειστός κυρτός κώνος με μη κενό εσωτερικό (αν $x_0 \in X$ έχει επιλεγεί έτσι ώστε $x^*(x_0 \|x_0\|^{-1}) > M^{-1}$ τότε το $K(x^*, M)$ περιέχει μια ανοιχτή μπάλα με κέντρο το $x_0 \|x_0\|^{-1}$). Εφαρμόζουμε το Λήμμα 1 στο C με $z = 0$ παίρνοντας $x_0 \in C \cap (x_0 + K(x^*, M))$ τέτοιο ώστε το $x_0 + K(x^*, M)$ supports του C στο x_0 όπως στο Λήμμα 1. Στη συνέχεια, διαχωρίζουμε το $x_0 + K(x^*, M)$ από το C με κάποιο $y^* \in Y^*$ τέτοιο ώστε

$$\begin{aligned} \sup_{x \in C} y^*(x) &= y^*(x_0) = \inf_{x \in K(x^*, M)} y^*(x + x_0) \\ &= \inf_{x \in K(x^*, M)} y^*(x) + y^*(x_0). \end{aligned}$$

Με αυτό το y^* βρίσκουμε ότι

$$y^*(x) \geq 0 \quad \text{για } x \in K(x^*, M).$$

Από το Λήμμα 3 συμπεραίνουμε ότι $\|x^* - y^*\| \leq \varepsilon$. Επειδή το y^* παίρνει την μέγιστη τιμή του στο $x_0 \in C$, η απόδειξη ολοκληρώθηκε.

Υπάρχει μια διαισθητική σύνδεση μεταξύ των εκφράσεων ‘ένα σύνολο S είναι dentable’ και ‘ένα σύνολο έχει ένα extreme σημείο’. Αυτό ακριβώς θα μελετήσουμε παρακάτω.

Θεώρημα 5 (LINDENSTRAUSS)

Κάθε μη κενό κλειστό κυρτό και φραγμένο υποσύνολο ενός χώρου Banach που έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα έχει ένα extreme σημείο.

Απόδειξη

Έστω ότι ο X έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα και το D είναι ένα μη κενό κλειστό, κυρτό και φραγμένο υποσύνολο του X . Τότε κάθε μη κενό υποσύνολο του D είναι dentable. ηλαδή υπάρχει $x_1 \in D$ τέτοιο ώστε

$$x_1 \notin \overline{\text{co}}(D \setminus B_{\delta}(x_1)) = C_1$$

όπου $B_{\delta}(x_1)$ είναι μια ανοιχτή μπάλα ακτίνας $\delta > 0$ με κέντρο το x_1 . Από τη γεωμετρική μορφή του Hahn-Banach θεωρήματος, υπάρχει ένα $x^* \in X^*$ τέτοιο ώστε

$$\sup_{x \in C_1} x^*(x) < x^*(x_1).$$

Επίσης υπάρχει $x_1^* \in X^*$ τέτοιο ώστε

$$\sup x_1^*(C_1) < \sup x_1^*(D) = x_1^*(z_0)$$

για κάποιο $z_0 \in D$.

Ορίζουμε $D_1 = \{x \in D : x_1^*(x) = x_1^*(z_0)\}$. Το σύνολο D_1 είναι dentable και έχει διάμετρο ≤ 1 . Επίσης, υπάρχει $x_2 \in D_1$ τέτοιο ώστε

$$x_2 \notin \overline{\text{co}}(D_1 \setminus B_{2^{-2}}(x_2)) = C_2.$$

Επιλέγουμε $x_2^* \in X^*$ όπως παραπάνω τέτοιο ώστε

$$\sup x_2^* C_2 < \sup x_2^*(D_1) = x_2^*(z_1)$$

για κάποιο $z_1 \in D_1$.

Επίσης, έστω $D_2 = \{x \in D_1 : x_2^*(x) = x_2^*(z_1)\}$. Τότε, το D_2 είναι ένα μη κενό κλειστό φραγμένο κυρτό dentable υποσύνολο του D_1 με διάμετρο $\leq 2^{-1}$.

Η επαγωγική διαδικασία είναι τώρα ξεκάθαρη. Με επαγωγή, κατασκευάζουμε μια ακολουθία

$$D \supseteq D_1 \supseteq D_2 \supseteq \dots \supseteq D_n \supseteq \dots$$

τέτοια ώστε η διάμετρος των D_n να είναι $\leq 2^{-n}$ και το D_{n+1} να είναι η ‘εικόνα’ του D_n δηλαδή υπάρχει $x_{n+1}^* \in X^*$ τέτοιο ώστε

$$D_{n+1} = \{x \in D_n : x_{n+1}^*(x) = \sup x_{n+1}^*(D_n)\} \neq \emptyset .$$

Από την πληρότητα του X έχουμε ότι $\bigcap_{n=1}^{\infty} D_n = \{x\}$. Αν $x = ay_1 + (1-a)y_2$ για κάποια y_1, y_2 και $0 < a < 1$, τότε

$$\sup x_{n+1}^*(D_n) = x_{n+1}^*(x) = ax_{n+1}^*(y_1) + (1-a)x_{n+1}^*(y_2)$$

για κάθε $n \geq 1$. Οπότε το y_1 και το y_2 ανήκουν στο $\bigcap_{n=1}^{\infty} D_n$ και $x = y_1 = y_2$. Άρα το x είναι ένα extreme σημείο του D .

Ορισμός 6

Ένας χώρος Banach X έχει την Krein-Milman ιδιότητα αν κάθε κλειστό, κυρτό και φραγμένο υποσύνολο του X είναι η κλειστή κυρτή θήκη των extreme σημείων του.

Θεώρημα 7 (LINDENSTRAUSS)

Αν κάθε μη κενό κλειστό, κυρτό και φραγμένο υποσύνολο ενός χώρου Banach X περιέχει ένα extreme σημείο , τότε ο X έχει την Krein-Milman ιδιότητα .

Ειδικότερα , ένας χώρος Banach που έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα , έχει την Krein-Milman ιδιότητα .

Απόδειξη

Έστω B ένα μη κενό κλειστό, κυρτό και φραγμένο υποσύνολο του X και E η κλειστή κυρτή θήκη του συνόλου των extreme σημείων του B . Αν $E \neq B$ τότε , από το διαχωριστικό θεώρημα και από το θεώρημα Bishop-Phelps , υπάρχει $x^* \in X^*$ τέτοιο ώστε

$$\sup x^*(E) < \sup x^*(B) = x^*(b_0)$$

για κάποιο $b_0 \in B$. Λόγω της επιλογής του x^* και του b_0 , το σύνολο

$$C = \{b \in B : x^*(b) = \sup x^*(B)\}$$

είναι ένα μη κενό κλειστό, κυρτό και φραγμένο υποσύνολο του X . Από την υπόθεση , το C έχει ένα extreme σημείο και από την επιλογή του x^* βλέπουμε ότι ένα extreme σημείο του C είναι επίσης ένα extreme σημείο του B . Αυτό αντιτίθεται με την υπόθεση ότι $C \cap E = \emptyset$ και το θεώρημα αποδεικνύεται .

Στη συνέχεια ορίζουμε τον χώρο $l^2(X)$ ως

$$l^2(X) = \left\{ (x_n)_{n=1}^{\infty}, x_n \in X : \|(x_n)\|^2 = \sum_{n=1}^{\infty} \|x_n\|^2 < \infty \right\}.$$

Θεώρημα 11

Ένας χώρος Banach έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα αν και μόνο αν ο $l^2(X)$ έχει την Krein-Milman ιδιότητα.

Απόδειξη

Για την απόδειξη του Θεωρήματος παραπέμπουμε στο [WS].

Θεώρημα 12 [WS]

Έστω X ένας χώρος Banach που είναι ισομορφικός με τον $X \oplus X$, τότε η Radon-Nikodym ιδιότητα και η Krein-Milman ιδιότητα είναι ισοδύναμες.

Θεώρημα 13

Σε ένα χώρο Banach X , τα παρακάτω είναι ισοδύναμα :

- α) Ο χώρος X^* έχει την Radon-Nikodym ιδιότητα.
- β) Ο χώρος X^* έχει την Krein-Milman ιδιότητα.
- γ) Κάθε διαχωρίσιμος υπόχωρος του X έχει διαχωρίσιμο δυικό.

Ορισμός 14

Το K λέγεται *strongly regular* αν για κάθε $L \subset K$ και για κάθε $\varepsilon > 0$, υπάρχουν slices $S_1, S_2, \dots, S_n$ των L έτσι ώστε

$$\text{diam} \frac{S_1 + S_2 + \dots + S_n}{n} < \varepsilon.$$

Το ισχυρότερο αποτέλεσμα σχετικά με την ισοδυναμία RNP και KMP είναι το εξής θεώρημα του Schachermayer.

Θεώρημα 15

Αν το K είναι *strongly regular* τότε η Radon-Nikodym ιδιότητα και η Krein-Milman είναι ισοδύναμες στα υποσύνολα του K .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [DU] J . Diestel and J . J . UHL , JR , *Vector Measures* , Mathematical Surveys , Number 15 , (1979) , (AMS) .
- [WS] W . Schachermayer , *For a Banach space isomorphic to its square the Radon-Nikodym Property and the Krein-Milman Property are equivalent* , *Studia Mathematica* , T . LXXXL . (1985) .
- [RB] R . D . Bourgin , *Geometric Aspects of Convex Sets with the Radon-Nikodym Property* , vol. 993, Springer-Verlag, (1983).
- [R] H . P . Rosenthal , *Sign-embeddings of L_1* , *Lecture Notes in Math* , 995 , University of Texas at Austin , (1983) .
- [BR] J . Bourgain and H . P . Rosenthal , *Applications of the Theory of Semi-Embeddings to Banach Space Theory* , *Journal of Functional Analysis* 52 , (1983) .
- [S] C . Stegall , *The Radon-Nikodym Property in Banach spaces, part I* , *Vorlesungen Fachbereich Math . Univ . Essen* , 10 , Univ . Essen , Essen , (1983) .
- [KR] K . Kunen and H . Rosenthal , *Martingale proofs of some geometrical Results in Banach space theory* , *Pacific Journal of Mathematics* , vol 100, No 1, (1982).
- [BL] Y . Benyamini , J . Lindenstrauss , *Geometric Nonlinear Functional Analysis* , vol 48 , *Colloquium Publications* , AMS , (2000) .
- [D] J . Diestel , *Sequences and series in Banach spaces* , Springer-Verlag , (1984) .
- [W] P . Wojtaszczyk , *Banach spaces for analysts* , *Cambridge studies in advanced mathematics* 25 , (1991) .
- [Ru] W . Rudin , *Real and complex analysis* , Tata McGraw-Hill , (1974) .

